

Republika ng Pilipinas
Kagawaran ng Edukasyon
DepEd Complex, Meralco Avenue
Lungsod ng Pasig

K to 12 Gabay Pangkurikulum EDUKASYON SA PAGPAPAKATAO

Baitang 1 – 10

Disyembre 2013

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

ANG BATAYANG KONSEPTWAL NG EDUKASYON SA PAGPAPAKATAO

Ang tunguhin o “outcome” ng pag-aaral sa batayang edukasyon ay ang panlahatang pag-unlad taglay ang mga kasanayan sa ika-dalawampu't isang siglo. Taglay ito ng isang mag-aaral kung mayroon siyang mga kakayahang pangkaalaman, pandamdamin at pangkaasalan na magbibigay sa kanya ng kakayahan upang:

1. mamuhay at magtrabaho
2. malinang ang kanyang mga potensiyal
3. magpasiya nang mapanuri at batay sa impormasyon
4. makakilos nang epektibo sa lipunan at pamayanan sa konteksto ng sandaigdigan upang mapabuti ang uri ng kanyang pamumuhay at ng kanyang lipunan (Literacy Coordinating Council, Setyembre 1997).

Ibinatay ang kahulugan at ang limang palatandaan nito sa Apat na Batayan (Pillar) ng Edukasyon at sa konsepto ng UNESCO tungkol sa mga panghabambuhay na kakayahan (life skills) na binuo ng International Commission on Education para sa ika-21 siglo. Ang sumusunod ang limang palatandaan nito: (a) may kakayahang makipagtalastasan, (b) nag-iisip nang mapanuri at may kakayahang lumutas ng suliranin, (c) ginagamit ang mga likas na yaman nang mapanagutan para sa susunod na salinlahi at (d) produktibo, napauunlad ang sarili at ang pakikipagkapwa, at (e) may malawak na pananaw sa daigdig.

Sa Edukasyon sa Pagpapakatao (EsP), ang palatandaan o batayang kakayahan ng *functional literacy* ay *nagpapasya at kumikilos nang mapanagutan tungo sa kabutihang panlahat*. Ibig sabihin, nilalayan ng EsP na linangin at paunlarin ang pagkataong etikal ng mag-aaral. Ang EsP ay naglalayong gabayan ang mag-aaral na mahanap / matagpuan ang kabuluhan ng kanyang buhay, ang papel niya sa lipunang Pilipino upang makibahagi siya sa pagtatayo ng pamayanang pinaiiral ang katotohanan, kalayaan, katarungan at pagmamahal. Upang maipamalas ito, kailangang taglay niya ang limang pangunahing kakayahan (macro skills)*: pag-unawa, pagninilay, pagsangguni, pagpapasiya at pagkilos.

1. *Pag-unawa*. Mahalagang maipamalas niya ang kakayahang mahinuha ang mga konsepto at prinsipyong nagbibigay-paliwanag sa sariling karanasan, mga sitwasyong namasid, sinuri at pinagnilayan gamit ang obhektibong pamantayan ng moral na pamumuhay.
2. *Pagninilay*. Sa gitna ng mabilis na daloy ng impormasyon at ingay ng kapaligiran, kailangang mag-ukol ng panahon ang mag-aaral sa maingat at malalim na pag-iisip sa mga sitwasyong naobserbahan at mga konseptong natutuhan tungkol sa moral na pamumuhay.
3. *Pagsangguni*. Kailangang humingi siya ng payo o gabay sa mga taong may higit na kaalaman o kasanayan sa moral na pamumuhay at marunong magsala (weigh) ng mga impormasyong mula sa iba't ibang uri ng media batay sa obhektibong pamantayan ng moral na pamumuhay.
4. *Pagpapasiya*. Kailangang matuto siyang bumuo ng sariling posisyon, paniniwala, paninindigan o kilos na isasagawa batay sa obhektibong pamantayan ng moral na pamumuhay.

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

5. *Pagkilos*. Mahalagang mailapat niya ang konsepto o prinsipyong nahinuha mula sa mga konkretong sitwasyon ng buhay at maipakita ang kahandaang isabuhay ang mga mabuting ugali (virtues) na natutuhan batay sa obhektibong pamantayan ng moral na pamumuhay.

Ang mga pangunahing kakayahang ito ay nililintang sa apat na tema sa bawat taon sa paraang “expanding spiral” mula Kindergarten hanggang Grade 12. Ang sumusunod ang apat na tema: (a) Pananagutang Pansariliat Pagiging Kasapi ng Pamilya , (b) Pakikipagkapwa at Katatagan ng Pamilya, (c) Paggawa Tungo sa Pambansang Pag-unlad at Pakikibahagi sa Pandaigdigang Pagkakaisa, at (d) Pagkamaka-Diyos at Preperensya sa Kabutihan. Pitong pangunahing pagpapahalaga (core values) ang nililintang sa mga temang ito: Kalusugan at Pakikiisa sa Kalikasan, Katotohanan at Paggalang, Pagmamahal at Kabutihan, Ispiritwalidad, Kapayapaan at Katarungan, Likas-kayang Pag-unlad, Pagkamaka-Pilipino at Pakikibahagi sa Pambansang Pagkakaisa (Values Education for the Filipino: 1997 Revised Version of the DECS Values Education Program, ph. 10-11).

Ang Pilosopiya at mga Batayang Teorya ng Pagtuturo-Pagkatuto

Ang Batayang Konseptwal ng Edukasyon sa Pagpapakatao ay batay sa pilosopiyang Personalismo tungkol sa pagkatao ng tao at sa Etika ng Kabutihang Asal (*Virtue Ethics*). Ayon sa pilosopiya ng Personalismo, nakaugat lagi sa pagpapakatao ang ating mga ugnayan. Nililikha natin ang ating pagpapakatao sa ating pakikipagkapwa. Sa *Virtue Ethics* naman, sinasabing ang isang mabuting tao ay nagsasabuhay ng mga virtue o mabuting gawi (habits) at umiiwas sa mga bisyo o masamang gawi. Samakatwid, ang nagpapabuti sa tao ay ang pagtataglay at ang pagsasabuhay ng mga mabuting gawi.

Sa murang edad na 6 hanggang 12 taon, maaaring hindi pa lubos na maunawaan ng isang bata ang kanyang pagkatao bilang tao ayon sa paliwanag ng pilosopiyang Personalismo. Ngunit maaari siyang sanayin sa mga virtue at pagpapahalaga upang lumaki siyang isang mabuting tao. Sa mga edad na ito, mauunawaan niya na dapat siyang magpakabuti hindi lamang sapagkat ito ang inaasahan sa kanya ng lipunan kundi dahil *tao* siya - may dignidad at likas ang pagiging mabuti. May dignidad ang tao dahil siya ay bukod-tangi at may ugnayan sa kanyang kapwa, sa Diyos, at kalikasan.

Ang Interaktibong Teorya ng Pagkatuto (Social Learning Theory) ni Albert Bandura, Pagkatutong Pangkaranasan (Experiential Learning) ni David Kolb, Konstruktibismo (Constructivism) at Teorya ng Pamimili ng Kurso (Theory of Career Development) ni Ginzberg, et. al. at Super ang iba pang teorya na nagpapaliwanag kung paano natututo ang mag-aaral sa EsP.

Ayon sa paliwanag ng Interaktibong Teorya ng Pagkatuto (Social Learning Theory) ni Albert Bandura, maaaring makuha sa pagmamasid sa ibang tao ang mga pagkatuto tulad ng pagkakaroon ng mabuting ugali at bagong impormasyon. Ayon pa rin sa teoryang ito, mahalaga ang mga iniisip ng tao sa kanyang pagkatuto ngunit hindi nangangahulugang magbubunga ito ng pagbabago sa kilos.

Ang mga karanasan din ang pinagkukunan ng mga pagkatuto ayon kay David Kolb at sa Teorya ng Pagkatuto ng Konstruktibismo. Ayon sa Teorya ng Pagkatutong Pangkaranasan ni Kolb, ang mga nasa edad (adults) ay natututo sa pamamagitan ng kanilang *pagninilay* sa kanilang mga karanasan, pagbuo ng mga konklusyon o insight mula sa mga ito, at *paglalapat* ng mga ito sa angkop na mga sitwasyon ng buhay. Sinusuportahan ang pananaw ni Kolb ng Teorya ng Konstruktibismo. Sinasabi ng teoryang ito nanagkakaroon ng pagkatuto ang tao at gumagawa ng kabuluhan (meaning) batay sa kanyang mga karanasan.

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

Naipamamalas ito sa pagtuturo sa pamamagitan ng pagbibigay ng tuon sa mag-aaral. Nagkakaroon siya ng mga bagong pagkatuto gamit ang mga tanong ng guro at ng kanyang malikhaing paraan.

Nailalapat ang mga pagkatutong ito sa paggawa ng mga pasiya tulad ng kukuning kurso o propesyon. Ayon sa *Teorya ng Career Development* nina Ginzberg, et. al. at Super, dumadaan sa iba't ibang yugto ang pagpapasya ng bata ukol sa kurso o propesyon batay sa kanyang pagtingin sa sarili (self-concept), saloobin (attitude) at mga pagpapahalaga. Tinatanggap o tinatanggihan niya ang isang kurso o trabaho batay sa obserbasyon niya (halimbawa, mga kilos ng kanyang magulang ayon sa propesyon nito) at sa tinuturing niyang mahalaga (halimbawa, malaking sweldo o paglilingkod sa lipunan).

Mga Disiplina ng Edukasyon sa Pagpapakatao

Ang nilalaman at istraktura ng Edukasyon sa Pagpapakatao ay nakaankla sa dalawang disiplina: Ethics at Career Guidance. Ang Etika ay ang siyensya ng moralidad ng kilos ng tao. Samantalang Career Guidance naman ang paggabay sa mag-aaral na magpasiya ng kursong akademiko, sining at isports o teknikal-bokasyonal na tugma sa kanyang mga talento, kakayahan at aptitude at mga trabahong kailangan ng industriya.

Mga Dulog sa Pagtuturo

Ang mga pangunahing dulog na gagamitin sa pagtuturo ng mga konsepto ay ang pagpapasyang etikal (*ethical decision making*) sa pamamagitan ng pagsusuri ng suliranin o isyu), ang Panlipunan–Pandamdaming Pagkatuto (Social-Emotional Learning), at pagpapalano ng kursong akademiko o teknikal-bokasyonal.

Ang paggawa ng pagpapasyang etikal o moral ay ang pagbuo ng pasiya na may preperensya sa kabutihan at magpapatingkad o maglilingang ng pagkatao ng tao. Proseso ito na kinapapalooban ng (a) pag-alam sa mga detalye ng sitwasyon at (b) maingat na pagsasaalang-alang ng mga moral na pagpapahalaga na mahalaga sa isang sitwasyon. Mahalaga rin dito ang pagiging sensitibo sa mga aspetong moral ng mga sitwasyon sa pang-araw-araw na buhay at ang kamalayan sa mga tao o pangkat na maaapektuhan ng pasiya.

Ang Panlipunan–Pandamdaming Pagkatuto (Social-Emotional Learning) ay ang pagkakaroon ng mga kakayahang kailangan sa pagkilala at pamamahala ng sarili, paglinang ng pagmamalasakit sa kapwa, paggawa ng mapanagutang pasiya, pakikipag-ugnayan, at pagharap nang epektibo sa mga mapanghamong sitwasyon. Paraan ito ng paglinang ng mga kakayahan ng mag-aaral upang magtagumpay sa mga gawain sa buhay. Nahahati sa limang uri ang mga kakayahang ito: Kamalayang Pansarili, Pamamahala ng Sarili, Kamalayang Panlipunan, Pamamahala ng Pakikipag-ugnayan at Mapanagutang Pagpapasiya.

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

EDUKASYON SA PAGPAPAKATAO

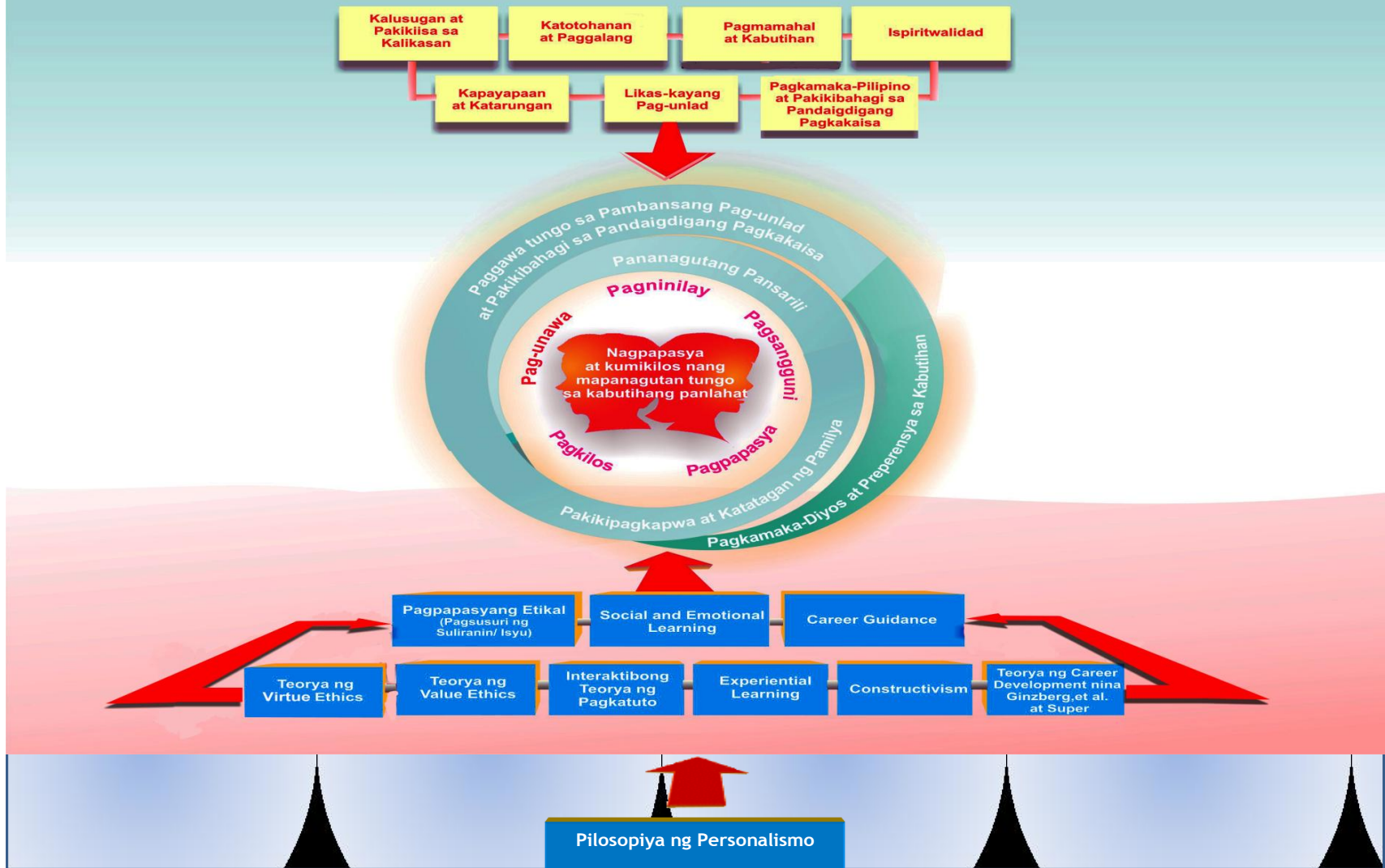

Figure 1. Ang Batayang Konseptwal ng Edukasyon sa Pagpapakatao

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM Deskripsyon ng Asignatura

Ang Edukasyon sa Pagpapakatao (EsP) ay isa sa mga asignatura ng Pinaunlad na Programa ng Batayang Edukasyon na K to 12 na gagabay at huhubog sa mga kabataan. Tunguhin nito ang paghubog ng kabataang nagpapasya at kumikilos nang mapanagutan tungo sa kabutihang panlahat. Nangangahulugan ito na lilinganin at pauunlarin ang **pagkataong etikal** ng bawat mag-aaral. Upang maipamalas ito, kailangang magtaglay siya ng limang pangunahing kakayahan (*macro skills*): **pag-unawa, pagninilay, pagsangguni, pagpapasya at pagkilos.**

Nililinig sa apat na tema sa bawat antas mula Kindergarten hanggang Baitang 10 ang mga pangunahing kakayahang ito: (a) Pananagutang Pansarili at Mabuting Kasapi ng Pamilya, (b) Pakikipagkapwa-tao, (c) Paggawa Tungo sa Pambansang Pag-unlad at Pakikibahagi sa Pandaigdigang Pagkakaisa, at (d) Pananalig at Pagmamahal sa Diyos at Paninindigan sa Kabutihan.

MGA PAMANTAYAN SA PROGRAMA (LEARNING AREASTANDARDS)

Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa mga konsepto sa pananagutang pansarili, pamilya, kapwa, bansa/daigdig at Diyos; nakapagpapasiya at nakakikilos nang mapanagutan tungo sa kabutihang panlahat upang mamuhay nang maayos at maligaya.

PANGUNAHING PAMANTAYAN NG BAWAT YUGTO (KEYSTAGE STANDARDS)

K – Baitang 3	Baitang 4 – 6	Baitang 7 – 10
Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa konsepto at gawaing nagpapakita ng pananagutang pansarili, pampamilya, pagmamahal sa kapwa/pamayanan, sa bansa at sa Diyos tungo sa maayos at masayang pamumuhay.	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa konsepto at gawaing nagpapakita ng pananagutang pansarili, pampamilya, pagmamahal sa kapwa, sa bansa/ daigdig at sa Diyos tungo sa kabutihang panlahat.	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa mga konsepto sa pananagutang pansarili, pagkatao ng tao, pamilya at pakikipagkapwa, lipunan, paggawa at mga pagpapahalagang moral at nagpapasiya at kumikilos nang mapanagutan tungo sa kabutihang panlahat upang mamuhay nang may kaayusan at kaligayahan.

ANG BATAYANG KONSEPTWAL NG EDUKASYON SA PAGPAPAKATAO

Grade Level Standards (Pamantayan sa Bawat Baitang/Antas)

BAITANG	PAMANTAYAN
K	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa pagkakaroon ng kamalayan sa paggalang at pagmamahal sa sarili, kapwa at Diyos bilang gabay tungo sa maayos at masayang tahanan.
1	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa mga paraan ng paggalang sa sarili, kapwa, bansa at Diyos bilang gabay tungo sa maayos at masayang tahanan at paaralan.
2	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa pagpapakikita ng mga kilos na nagpapahalaga sa sarili, kapwa, bansa, Diyos at sa Kanyang mga nilikha bilang patnubay sa maayos at masayang paaralan at pamayanan.
3	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa mga gawain na nagpapakita ng pagpapahalaga tungo sa maayos at masayang pamumuhay na may mapanagutang pagkilos at pagpapasiya para sa sarili, kapwa, pamayanan, bansa at Diyos .
4	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa mga makabuluhang gawain na may kaakibat na pagpapahalaga tungo sa wasto, maayos, masaya at mapayapang pamumuhay para sa sarili, kapwa, bansa at Diyos.
5	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa masusing pagsusuri sa pagpapahayag, pagganap ng tungkulin na may pananagutan at pagsasabuhay ng mga ito tungo sa masaya, mapayapa at maunlad na pamumuhay para sa sarili/ mag-anak, kapwa/ pamayanan, bansa/ daigdig at Diyos.

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

BAITANG	PAMANTAYAN
6	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa mga gawain na tumutulong sa pag-angat ng sariling dignidad, pagmamahal sa kapwa na may mapanagutang pagkilos at pagpapasiya tungo sa maayos, mapayapa at maunlad na pamumuhay para sa kabutihang panlahat.
7	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa mga angkop na inaasahang kakayahan at kilos sa panahon ng pagdadalaga / pagbibinata, kakayahan at talento, hilig at pagkatao ng tao tungo sa pagtupad ng mga tungkulin sa sarili, sa kapwa, sa bansa/ daigdig at sa Diyos at pagtatakda ng mithiin upang mapanagutan ang kahihinatnan ng mga pasya at kilos.
8	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa layunin at kahalagahan ng pamilya at pakikipagkapwa upang maging mapanagutan sa pakikipag-ugnayan sa iba tungo sa makabuluhang buhay sa lipunan.
9	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa mga konsepto tungkol sa lipunan at paggawa bilang paglilingkod tungo sa tamang pagpili ng kurso o hanapbuhay na magiging makabuluhan at kapaki-pakinabang sa kanya at sa lipunan.
10	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa mga konsepto tungkol sa pagkatao ng tao, makataong kilos, pagpapahalagang moral at mga isyung moral at nagpapasya at kumikilos nang may preperensya sa kabutihan upang maging matatag sa gitna ng mga isyung moral at impluwensya ng kapaligiran.

**K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM
BAITANG 1**

Pamantayan Para sa Baitang 1	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa mga paraan ng paggalang sa sarili, kapwa, bansa at Diyos bilang gabay tungo sa maayos at masayang tahanan at paaralan.
-------------------------------------	---

BATAYANG PAGPAPAHALAGA/ MGA KAUGNAY NA PAGPAPAHALAGA	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN (Content Standard)	PAMANTAYAN SA PAGGANAP (Performance Standard)	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO (Learning Competencies)	CODE	LEARNING MATERIALS
I. Tungkulin Ko Sa Aking Sarili at Pamilya – Unang Markahan					
1. Pagkilala sa sarili 1.1. kalakasan/ potensyal 1.2. kahinaan 1.3. damdamin	Naipamamalas ang pag-unawa sa kahalagahan ng pagkilala sa sarili at sariling kakayahan, pangangalaga sa sariling kalusugan at pagiging mabuting kasapi ng pamilya	Naipakikita ang kakayahan nang may tiwala sa sarili	1. Nakikilala ang sariling: 1.1. gusto 1.2. interes 1.3. potensyal 1.4. kahinaan 1.5. damdamin / emosyon	EsP1PKP - Ia-b – 1	
2. Pagpapahalaga sa Sarili (self-esteem) 2.1. Pagtitiwala sa sarili (self-confidence)		Naisasakilos ang sariling kakayahan sa iba't ibang pamamaraan 2.1. pag-awit 2.2. pagsayaw 2.3. pakikipagtalastasan 2.4. at iba pa	EsP1PKP - Ib-c – 2		
3. Pagiging responsable sa pangangalaga sa sarili 3.1. Kalinisan at Kalusugan (Cleanliness/ Wellness)		Naisabubuhay nang may wastong pag-uugali ang iba't ibang paraan ng pangangalaga sa sarili at kalusugan upang mapaunlad ang anumang kakayaha	3. Nakapaglalarawan ng iba't ibang gawain na maaaring makasama o makabuti sa kalusugan 3.1 nakikilala ang iba't ibang gawain/paraan na maaaring makasama o makabuti sa kalusugan 3.2 nasasabi na nakatutulong sa paglinang ng sariling kakayahan ang wastong pangangalaga sa sarili	EsP1PKP - Id – 3 EsP1PKP - Ie – 4	
4. Pampamilyang Pagkakabuklod		Naisasagawa nang may pagmamahal at	4. Nakapagpapakita ng wastong pag-uugali sa pangangalaga sa sarili	EsP1PKP - If- 5	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

BATAYANG PAGPAPAHALAGA/ MGA KAUGNAY NA PAGPAPAHALAGA	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN (Content Standard)	PAMANTAYAN SA PAGGANAP (Performance Standard)	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO (Learning Competencies)	CODE	LEARNING MATERIALS
4.1. Pagkakabuklod/ Pagkakaisa (Unity/Oneness) 4.2. Pagmamalasakit		pagmamalasakit ang anumang kilos at gawain na magpapasaya at magpapatibay sa ugnayan ng mga kasapi ng pamilya	5. Nakakikila ng mga gawaing nagpapakita ng pagkakabuklod ng pamilya tulad ng 5.1. pagsasama-sama sa pagkain 5.2. pagdarasal 5.3. pamamasyal 5.4. pagkukuwentuhan ng masasayang pangyayari	EsP1PKP - Ig – 6	
			6. Nakapagpapahayag na tungo sa pagkakaisa ang pagsasama-sama ng pamilya	EsP1PKP - Ih– 7	
			7. Nakatutukoy ng mga kilos at gawain na nagpapakita ng pagmamahal at pagmamalasakit sa mga kasapi ng pamilya Hal. 1. pag-aalala sa mga kasambahay 2. pag-aalaga sa nakababatang kapatid at kapamilyang maysakit	EsP1PKP - Ii– 8	
II. Mahal Ko, Kapwa Ko - Ikalawang Markahan					
Pagmamahal sa kapwa 1. Pagdama sa damdamin ng iba (Empathy)	Naipamamalas ang pag-unawa sa kahalagahan ng wastong pakikitungo sa ibang kasapi ng pamilya at kapwa tulad ng pagkilos at pagsasalita ng may paggalang at pagsasabi ng katotohanan para sa kabutihan ng nakararami	Naisasabuhay ang wastong pakikitungo sa ibang kasapi ng pamilya at kapwa sa lahat ng pagkakataon.	8. Nakapagpapakita ng pagmamahal at paggalang sa mga magulang	EsP1P-IIa-b – 1	
			9. Nakatutukoy ng mga wastong paraan ng pakikitungo sa mga kasambahay	EsP1P-IIb – 2	
			10. Nakapagpapakita ng pagmamahal sa pamilya at kapwa sa lahat ng pagkakataon lalo na sa oras ng pangangailangan	EsP1P-IIc-d – 3	
2. Pagkamagalang (Respect)		Naisasabuhay ang pagiging magalang sa kilos at pananalita	11. Nakapagpapakita ng paggalang sa pamilya at sa kapwa sa pamamagitan ng: 11.1. pagmamano/paghalik sa nakatatanda 11.2. bilang pagbati 11.3. pakikinig habang may nagsasalita 11.4. pagsagot ng "po" at "opo" 11.5. paggamit ng salitang "pakiusap" at	EsP1P-IIe-f– 4	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

BATAYANG PAGPAPAHALAGA/ MGA KAUGNAY NA PAGPAPAHALAGA	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			11.6. "salamat"		
3. Pagkamatapat <i>(Honesty)</i>		Naisasabuhay ang pagiging matapat sa lahat ng pagkakataon	12. Nakapagsasabi ng totoo sa magulang/ nakatatanda at iba pang kasapi ng mag-anak sa lahat ng pagkakataon upang maging maayos ang samahan 12.1. kung saan papunta/ nanggaling 12.2. kung kumuha ng hindi kanya 12.3. mga pangyayari sa paaralan na nagbunga ng hindi pagkakaintindihan 12.4. kung gumamit ng computer sa paglalaro imbis na sa pag-aaral	EsP1P-IIg-i- 5	
III. Para Sa Kabutihan ng Lahat, Sumunod Tayo – Ikatlong Markahan					
1. Pagmamahal sa Komunidad na Kinabibilangan 1.1. Pagkamasunurin <i>(Obedience)</i> 1.2. Pagkamagalang <i>(Respect)</i> 1.3. Pagpapahalaga sa Karapatan <i>(Appreciation of One's Rights)</i> 1.4. Kaayusan at Kapayapaan <i>(Peace and order)</i>	Naipamamalas ang pag-unawa sa kahalagahan ng pagiging masunurin, pagpapanatili ng kaayusan, kapayapaan at kalinisan sa loob ng tahanan at paaralan	Naisasabuhay ang pagiging masunurin at magalang sa tahanan, nakasusunod sa mga alituntunin ng paaaralan at naisasagawa nang may pagpapahalaga ang karapatang tinatamasa	13. Nakapagpapakita ng iba't ibang paraan ng pagiging masunurin at magalang tulad ng: 13.1. pagsagot kaagad kapag tinatawag ng kasapi ng pamilya 13.2. pagsunod nang maluwag sa dibdib kapag inuutusan 13.3. pagsunod sa tuntuning itinakda ng: ❖ tahanan ❖ paaralan 14. Nakapagpapakita ng pagpapahalaga sa mga karapatang tinatamasa Hal. Pagkain ng masusustansyang pagkain Nakapag-aaral 15. Nakapagpapakita ng mga paraan upang makamtam at mapanatili ang kaayusan at kapayapaan sa tahanan at paaralan tulad ng: 15.1. pagiging masaya para sa tagumpay ng ibang kasapi ng pamilya at ng kamag-aral 15.2. pagpaparaya 15.3. pagpapakumbaba	EsP1PPP-IIIa – 1 EsP1PPP-IIIb-c- 2 EsP1PPP-IIIId-e – 3	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

BATAYANG PAGPAPAHALAGA/ MGA KAUGNAY NA PAGPAPAHALAGA	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
2. Likas-kayang Pag-unlad (Sustainable Development) 2.1. Pagmamalasakit sa kapaligiran <i>(Care of the environment)</i>		Naisasagawa nang may kusa ang mga kilos at gawain na nagpapanatili ng kalinisan, kaayusan at katahimikan sa loob ng tahanan at paaralan	16. Nakatutulong sa pagpapanatili ng kalinisan at kaayusan sa loob ng tahanan at paaralan para sa mabuting kalusugan Hal. Pagtulong sa paglilinis ng tahanan Pagtulong sa paglilinis ng paaralan Pag-iwas sa pagkakalat	EsP1PPP-IIIIf-h – 4	
			17. Nakagagamit ng mga bagay na patapon ngunit maaari pang pakinabangan	EsP1PPP-IIIi – 5	<ul style="list-style-type: none"> FL-EP, Aralin2- Nag-iimpok Ka Ba?, Grade 1, p. 14
IV. Paggawa nang Mabuti, Kinalulugdan ng Diyos – Ikaapat na Markahan					
1. Pagmamahal sa Diyos (Love of God) 2. Pag-asa (<i>Hope</i>)	Naipamamalas ang pag-unawa sa kahalagahan ng pagmamahal sa Diyos, paggalang sa paniniwala ng iba at pagkakaroon ng pag-asa	Naipakikita ang pagmamahal sa magulang at mga nakatatanda, paggalang sa paniniwala ng kapwa at palagiang pagdarasal	18. Nakasusunod sa utos ng magulang at nakatatanda	EsP1PD-IVa-c– 1	<ul style="list-style-type: none"> FL-EP, Aralin5- Para sa Magandang Bukas, Grade1, p. 26
			19. Nakapagpapakita ng paggalang sa paniniwala ng kapwa	EsP1PD-IVd-e – 2	
			20. Nakasusunod sa mga gawaing panrelihiyon	EsP1PD-IVf-g– 3	
			21. Nakapagdarasal nang mataimtim	EsP1PD-IVh-i – 4	

**K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM
BAITANG 2**

Pamantayan Para sa Baitang 2	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa pagpapakikita ng mga kilos na nagpapahalaga sa sarili, kapwa, bansa, Diyos at sa Kanyang mga nilikha bilang patnubay sa maayos at masayang paaralan at pamayanan.
-------------------------------------	--

BATAYANG PAGPAPAHALAGA/ MGA KAUGNAY NA PAGPAPAHALAGA	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN (Content Standard)	PAMANTAYAN SA PAGGANAP (Performance Standard)	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO (Learning Competencies)	CODE	LEARNING MATERIALS
I. Tungkulin Ko Sa Aking Sarili at Pamilya – Unang Markahan					
1. Pagkilala sa sarili 1.1. kakayahan / potensyal 1.2. kahinaan 1.3. damdamin A. Pagpapahalaga sa sarili (self-esteem) B. Pagtitiwala sa sarili (self-confidence)	Naipamamalas ang pag-unawa sa kahalagahan ng pagkilala sa sarili at pagkakaroon ng disiplina tungo sa pagkakabuklod-buklod o pagkakaisa ng mga kasapi ng tahanan at paaralan	Naisasagawa nang buong husay ang anumang kakayahan o potensyal at napaglalaman ang anumang kahinaan	1. Naisakikilos ang sariling kakayahan sa iba't ibang pamamaraan: 1.1. pag-awit 1.2. pagguhit 1.3. pagsayaw 1.4. pakikipagtalastasan 1.5. at iba pa	EsP2PKP-Ia-b – 2	
			2. Napahahalagahan ang saya o tuwang dulot ng pagbabahagi ng anumang kakayahan o talent	EsP2PKP-Ic – 9	
			3. Nakapagpapakita ng kakayahang labanan ang takot kapag may nangbubully	EsP2PKP-Ic – 10	
2. Pagiging responsable sa pangangalaga/pag-iingat sa sarili 1.1. Kalinisan at Kalusugan Cleanliness/ Wellness)		Naisasagawa nang palagian ang pangangalaga at pag-iingat sa katawan	4. Naisakikilos ang mga paraan ng pagpapanatili ng kalinisan, kalusugan at pag-iingat ng katawan	EsP2PKP-Id – 11	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

BATAYANG PAGPAPAHALAGA/ MGA KAUGNAY NA PAGPAPAHALAGA	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN (Content Standard)	PAMANTAYAN SA PAGGANAP (Performance Standard)	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO (Learning Competencies)	CODE	LEARNING MATERIALS
3. Pampamilyang Pagkakabuklod 3.1. Pagkakabuklod/ Pagkakaisa (Unity/Oneness) 3.2. Pagkakaroon ng disiplina (Personal Discipline)		Naisasagawa ang kusang pagsunod sa mga tuntunin at napagkasunduang gagawin sa loob ng tahanan	5. Nakapagpapakita ng pagsunod sa mga tuntunin at pamantayang itinakda sa loob ng tahanan 5.1. paggising at pagkain sa tamang oras 5.2. pagtapos ng mga gawaing bahay 5.3. paggamit ng mga kagamitan 5.4. at iba pa	EsP2PKP- Id-e – 12	
II. Mahal Ko, Kapwa Ko - Ikalawang Markahan					
1. Pagmamahal sa kapwa/ Pagdama at pag-unawa sa damdamin ng iba (<i>Empathy</i>)	Naipamamalas ang pag-unawa sa kahalagahan ng pagiging sensitibo sa damdamin at pangangailangan ng iba, pagiging magalang sa kilos at pananalita at pagmamalasakit sa kapwa	Naisasagawa ang wasto at tapat na pakikitungo at pakikisalamuha sa kapwa	6. Nakapagpapakita ng pagkamagiliwin at pagkapalakaibigan na may pagtitiwala sa mga sumusunod: 6.1. kapitbahay 6.2. kamag-anak 6.3. kamag-aral 6.4. panauhin/ bisita 6.5. bagong kakilala 6.6. taga-ibang lugar	EsP2P- IIa-b – 6	
			7. Nakapagbabahagi ng sarili sa kalagayan ng kapwa tulad ng: 7.1. antas ng kabuhayan 7.2. pinagmulan 7.3. pagkakaroon ng kapansanan	EsP2P- IIc – 7	
			8. Nakagagamit ng magalang na pananalita sa kapwa bata at nakatatanda	EsP2P- IId – 8	
2. Pagkamagalang (Respect)			9. Nakapagpapakita ng iba't ibang kilos na nagpapakita ng paggalang sa kaklase o kapwa bata	EsP2P- IId-9	
3. Pagmamalasakit sa Kapwa (Concern for Others)		Naisasagawa ang mga kilos at gawaing nagpapakita ng pagmamalasakit sa kapwa	10. Nakagagawa ng mabuti sa kapwa	EsP2P- IIE – 10	
			11. Nakapaglalahad na mahalaga ang paggawa ng mabuti sa kapwa	EsP2P- IIf 11	
			12. Nakatutukoy ng mga kilos at gawaing nagpapakita ng pagmamalasakit sa mga kasapi ng paaralan at pamayanan	EsP2P- IIg – 12	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

BATAYANG PAGPAPAHALAGA/ MGA KAUGNAY NA PAGPAPAHALAGA	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			13. Nakapagpapakita ng pagmamalasakit sa kasapi ng paaralan at pamayanan sa iba't ibang paraan	EsP2P-IIIh-i – 13	
III. Para Sa Kabutihan ng Lahat, Sumunod Tayo – Ikatlong Markahan					
1. Pagmamahal sa Bansa 1.1. Pagkamasunurin <i>(Obedience)</i> 1.2. Pagpapanatili ng kaayusan at kapayapaan <i>(Peace and order)</i> 1.3. Paggalang sa karapatang pantao <i>(Respect for human rights)</i>	Naipamamalas ang pag-unawa sa kahalagahan ng kamalayan sa karapatang pantao ng bata, pagkamasunurin tungo sa kaayusan at kapayapaan ng kapaligiran at ng bansang kinabibilangan	Naisasagawa nang buong pagmamalaki ang pagiging mulat sa karapatan na maaaring tamasahin	14. Nakapagpapakita ng paraan ng pagpapasalamat sa anumang karapatang tinatamasa Hal. pag-aaral nang mabuti pagtitipid sa anumang kagamitan	EsP2PPP-IIIa-b– 6	
			15. Nakatutukoy ng mga karapatang maaaring ibigay ng mag-anak	EsP2PPP-IIIc– 7	
			16. Nakapagpapahayag ng kasiyahan sa karapatang tinatamasa	EsP2PPP-IIIc– 8	
			17. Nakapagbabahagi ng pasasalamat sa tinatamang karapatan sa pamamagitan ng kuwento	EsP2PPP-IIIId– 9	
2. Likas-kayang Pag-unlad (Sustainable Development) 2.1. Pagkamatiipid <i>(Financial Literacy)</i> 2.2. Pagmamalasakit sa kapaligiran <i>(Care of the environment)</i>		Naisasabuhay ang pagsunod sa iba't ibang paraan ng pagpapanatili ng kaayusan at kapayapaan sa pamayanan at bansa	18. Nakagagamit nang masinop ng anumang bagay tulad ng tubig, pagkain, enerhiya at iba pa	EsP2PPP-IIIId-e– 10	
			19. Nakikibahagi sa anumang programa ng paaralan at pamayanan na makatutulong sa pagpapanatili ng kalinisan at kaayusan sa pamayanan at bansa	EsP2PPP-IIIIf– 11	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

BATAYANG PAGPAPAHALAGA/ MGA KAUGNAY NA PAGPAPAHALAGA	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN (Content Standard)	PAMANTAYAN SA PAGGANAP (Performance Standard)	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO (Learning Competencies)	CODE	LEARNING MATERIALS
3. Pambansang pagkakaunawaan 3.1. Kaayusan at Kapayapaan (Peace and Order)			20. Nakatutukoy ng iba't ibang paraan upang mapanatili ang kalinisan at kaayusan sa pamayanan hal. - pagsunod sa mga babalang pantrapiko - wastong pagtatapon ng basura - pagtanim ng mga halaman sa paligid	EsP2PPP-IIIg-h- 12	
			21. Nakapagpapakita ng pagiging ehemplo ng kapayapaan	EsP2PPP-IIIi- 13	
IV. Paggawa nang Mabuti, Kinalulugdan ng Diyos – Ikaapat na Markahan					
1. Pagmamahal sa Diyos (Love of God) 2. Pag-asa (Hope) 3. Pagkakawanggawa (Charity)	Naipamamalas ang pag-unawa sa kahalagahan ng pagpapasalamat sa lahat ng likha at mga biyayang tinatanggap mula sa Diyos	Naisasabuhay ang pagpapasalamat sa lahat ng biyayang tinatanggap at nakapagpapakita ng pag-asa sa lahat ng pagkakataon	22. Nakapagdarasal nang may pagpapasalamat sa mga biyayang tinanggap, tinatanggap at tatanggapin mula sa Diyos	EsP2PD-IVa-d- 5	
			23. Nakapagpapakita ng pasasalamat sa mga kakayahan/ talinong bigay ng Panginoon sa pamamagitan ng: 23.1. paggamit ng talino at kakayahan 23.2. pakikibahagi sa iba ng taglay na talino at kakayahan 23.3. pagtulong sa kapwa 23.4. pagpapaunlad ng talino at kakayahang bigay ng Panginoon	EsP2PD-IVe-i- 6	

**K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM
BAITANG 3**

Pamantayan Para sa Baitang 3	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa mga gawain na nagpapakita ng pagpapahalaga tungo sa maayos at masayang pamumuhay na may mapanagutang pagkilos at pagpapasiya para sa sarili, kapwa, pamayanan, bansa at Diyos.
-------------------------------------	---

BATAYANG PAGPAPAHALAGA/ MGA KAUGNAY NA PAGPAPAHALAGA	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
I. Tungkulin Ko Sa Aking Sarili at Pamilya – Unang Markahan					
1. Pagpapahalaga sa Sarili (Self-Esteem)	Naipamamalas ang pag-unawa sa kahalagahan ng sariling kakayahan, pagkakaroon ng tiwala, pangangalaga at pag-iingat sa sarili tungo sa kabutihan at kaayusan ng pamilya at pamayanan	Naipakikita ang natatanging kakayahan sa iba't ibang pamamaraan nang may tiwala, katapatan at katatagan ng loob	1. Nakatutukoy ng natatanging kakayahan Hal. talentong ibinigay ng Diyos	EsP3PKP-Ia – 13	
2. Pagtitiwala sa Sarili (Confidence)			2. Nakapagpapakita ng mga natatanging kakayahan nang may pagtitiwala sa sarili	EsP3PKP-Ia – 14	
			3. Napahahalagahan ang kakayahan sa paggawa	EsP3PKP-Ib 15	
3. Katatagan ng loob (Fortitude)			4. Nakatutukoy ng mga damdamin na nagpapamalas ng katatagan ng kalooban	EsP3PKP - Ic – 16	
			5. Napahahalagahan ang pagkilala sa kayang gawin ng mag-aaral na sumusukat sa kanyang katatagan ng loob tulad ng: 5.1. pagtanggap sa puna ng ibang tao sa mga hindi magandang gawa, kilos, at gawi 5.2. pagbabago ayon sa nararapat na resulta	EsP3PKP-Id – 17	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

BATAYANG PAGPAPAHALAGA/ MGA KAUGNAY NA PAGPAPAHALAGA	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN (Content Standard)	PAMANTAYAN SA PAGGANAP (Performance Standard)	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO (Learning Competencies)	CODE	LEARNING MATERIALS
<p>4. Pangangalaga sa sarili</p> <p>4.1. Mabuting kalusugan</p> <p>4.2. Pangangasiwa ng sarili</p>		<p>Naisasabuhay ang iba't ibang patunay ng pangangalaga at pag-iingat sa sarili</p>	<p>6. Nakagagawa ng mga wastong kilos at gawi sa pangangalaga ng sariling kalusugan at kaligtasan</p>	EsP3PKP-Ie – 18	
			<p>7. Nakahihikayat ng kapwa na gawin ang dapat para sa sariling kalusugan at kaligtasan Hal. pagkain/inumin, kagamitan, lansangan, pakikipagkaibigan</p>	EsP3PKP-If – 19	
			<p>8. Napatutunayan ang ibinubunga ng pangangalaga sa sariling kalusugan at kaligtasan</p> <p>8.1. maayos at malusog na pangangatawan</p> <p>8.2. kaangkupang pisikal</p> <p>8.3. kaligtasan sa kapahamakan</p> <p>8.4. masaya at maliksing katawan</p>	EsP3PKP-Ig – 20	
<p>5. Pampamilyang Pagkakabuklod (Family Solidarity / Orderliness)</p> <p>5.1. Kapayapaan/ Kaayusan (Peace/ Orderliness)</p> <p>5.2. Katapatan (Honesty)</p> <p>5.3. Pagkamatiyaga (Perseverance)</p>		<p>Naipakikita ang katapatan, pakikiisa at pagsunod sa mga tuntunin o anumang kasunduang itinakda ng mag-anak na may kinalaman sa kalusugan at kaligtasan tungo sa kabutihan ng lahat</p>	<p>9. Nakasusunod nang kusang-loob at kawilihan sa mga panuntunang itinakda ng tahanan</p>	EsP3PKP-Ih – 21	
			<p>10. Nakasusunod sa mga pamantayan/tuntunin ng mag-anak</p>	EsP3PKP-Ii – 22	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

BATAYANG PAGPAPAHALAGA/ MGA KAUGNAY NA PAGPAPAHALAGA	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN (Content Standard)	PAMANTAYAN SA PAGGANAP (Performance Standard)	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO (Learning Competencies)	CODE	LEARNING MATERIALS
II. Mahal Ko, Kapwa Ko - Ikalawang Markahan					
<p>1. Pagdama at pag-unawa sa damdamin ng iba (<i>Empathy</i>)</p> <p>2. Pagkamatapat (<i>Honesty/ Sincerity</i>)</p> <p>3. Paggalang (<i>Respect</i>)</p> <p>4. Kabutihan (<i>Kindness</i>)</p> <p>5. Pagkabukas-palad (<i>Generosity</i>)</p>	<p>Naipamamalas ang pag-unawa sa kahalagahan ng pakikipagkapwa-tao</p>	<p>Naisasabuhay nang palagian ang mga makabuluhang gawain tungo sa kabutihan ng kapwa</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. pagmamalasakit sa kapwa 2. pagiging matapat sa kapwa 3. pantay-pantay na pagtingin 	<p>11. Nakapagpapadama ng malasakit sa kapwa na may karamdaman sa pamamagitan ng mga simpleng gawain</p> <ol style="list-style-type: none"> 11.1. pagtulong at pag-aalaga 11.2. pagdalaw, pag-aliw at pagdadala ng pagkain o anumang bagay na kailangan <p>12. Nakapagpapakita ng malasakit sa may mga kapansanan sa pamamagitan ng:</p> <ol style="list-style-type: none"> 12.1. pagbibigay ng simpleng tulong sa kanilang pangangailangan 12.2. pagbibigay ng pagkakataon upang sumali at lumahok sa mga palaro o larangan ng isport at iba pang programang pampaaralan 12.3. pagbibigay ng pagkakataon upang sumali at lumahok sa mga palaro at iba pang paligsahan sa pamayanan <p>13. Naisasaalang-alang ang katayuan/ kalagayan/ pangkat etnikong kinabibilangan ng kapwa bata sa pamamagitan ng:</p> <ol style="list-style-type: none"> 13.1. pagbabahagi ng pagkain, laruan, damit, gamit at iba pa <p>14. Nakapagpapakita nang may kasiyahan sa pakikiisa sa mga gawaing pambata</p> <p>Hal. paglalaro programa sa paaralan (paligsahan, pagdiriwang at iba pa)</p>	<p>EsP3P- IIa-b – 14</p> <p>EsP3P- IIC- e – 15</p> <p>EsP3P- IIf- g –16</p> <p>EsP3P- IIh-i – 17</p>	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

BATAYANG PAGPAPAHALAGA/ MGA KAUGNAY NA PAGPAPAHALAGA	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN (Content Standard)	PAMANTAYAN SA PAGGANAP (Performance Standard)	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO (Learning Competencies)	CODE	LEARNING MATERIALS
III. Para Sa Kabutihan ng Lahat, Sumunod Tayo – Ikatlong Markahan					
<p>1. Pagmamahal sa Bansa</p> <p>1.1. Pagmamahal sa mga kaugaliang Pilipino</p> <p>1.2. Pagkamasunurin (<i>Obedience</i>)</p>	<p>Naipamamalas ang pag-unawa sa kahalagahan ng pananatili ng mga natatanging kaugaliang Pilipino kaalinsabay ng pagsunod sa mga tuntunin at batas na may kaugnayan sa kalikasan at pamayanan</p>	<p>Naipagmamalaki ang mga magagandang kaugaliang Pilipino sa iba't ibang pagkakataon</p>	<p>15. Nakapagpapakita ng mga kaugaliang Pilipino tulad ng:</p> <p>15.1. pagmamano</p> <p>15.2. paggamit ng "po" at "opo"</p> <p>15.3. pagsunod sa tamang tagubilin ng mga nakatatanda</p>	<p>EsP3PPP-IIIa-b – 14</p>	
<p>2. Likas-kayang Pag-unlad (Sustainable Development)</p> <p>2.1. Kalinisan at Kaayusan (Cleanliness and Orderliness)</p>		<p>Naipamamalas ang pagiging masunurin sa mga itinakdang alituntunin, patakaran at batas para sa malinis, ligtas at maayos na pamayanan</p>	<p>17. Nakapagpapanatili ng malinis at ligtas na pamayanan sa pamamagitan ng:</p> <p>17.1. paglilinis at pakikiisa sa gawaing pantahanan at pangkapaligiran</p> <p>17.2. wastong pagtatapon ng basura</p> <p>17.3. palagiang pakikilahok sa proyekto ng pamayanan na may kinalaman sa kapaligiran</p>	<p>EsP3PPP-IIIc-d – 15</p>	<p>•FL-EP, Grade3-Ugaliing Magtipid, Aralin 5,p.74</p>
<p>3. Pamamahala sa Panganib ng Sakuna (Disaster Risk Management)</p> <p>3.1. Pakikiangkop sa Oras ng Pangangailanga (Resiliency)</p> <p>3.2. Pagiging Handa sa Kaligtasan</p>			<p>18. Nakasusunod sa mga tuntuning may kinalaman sa kaligtasan tulad ng mga babala at batas trapiko</p> <p>18.1. pagsakay/pagbaba sa takdang lugar</p>	<p>EsP3PPP-IIIe-g – 16</p>	<p>•FL-EP,Grade 3, Aralin 1,p. 52</p>
			<p>19. Nakapagpapanatili ng ligtas na pamayanan sa pamamagitan ng pagiging handa sa sakuna o kalamidad</p>	<p>EsP3PPP-IIIh – 17</p>	
				<p>EsP3PPP-IIIi – 18</p>	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

BATAYANG PAGPAPAHALAGA/ MGA KAUGNAY NA PAGPAPAHALAGA	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN (Content Standard)	PAMANTAYAN SA PAGGANAP (Performance Standard)	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO (Learning Competencies)	CODE	LEARNING MATERIALS
IV. Paggawa nang Mabuti, Kinalulugdan ng Diyos – Ikaapat na Markahan					
1. Pananalig sa Diyos (<i>Faith</i>) 2. Pag-asa (<i>Hope</i>) 3. Pagkakawanggawa (<i>Charity</i>) 4. Ispiritwalidad (<i>Spirituality</i>)	Naipamamalas ang pag-unawa sa kahalagahan ng pananalig sa Diyos, paggalang sa sariling paniniwala at paniniwala sa iba hinggil sa Diyos, pagkakaroon ng pag-asa at pagmamahal bilang isang nilikha	1. Naisabubuhay ang paggalang sa paniniwala ng iba tungkol sa Diyos 2. Naipakikita ang pagmamahal sa Diyos at sa lahat ng Kanyang nilikha kaakibat ang pag-asa	20. Nakapagpapakita ng pananalig sa Diyos 21. Nakapagpapakita ng paggalang sa paniniwala ng iba tungkol sa Diyos 22. Naipamamalas ang pagmamahal sa lahat ng nilikha ng Diyos at kanyang mga biyaya sa pamamagitan ng: 22.1. pagpapakita ng kahalagahan ng pag-asa para makamit ang tagumpay 22.2. pagpapakita at pagpapadama ng kahalagahan ng pagbibigay ng pag-asa sa iba 22.3. pagpapakita ng suporta sa mga kaibigan o pagiging mabuting kaibigan 22.4. pagpapakita ng kabutihan at katuwiran 22.5. pagtulong sa mga nangangailangan 22.6. pag-iingat at pangangalaga sa kalikasan	EsP3PD-IVa– 7 EsP3PD-IVb–8 EsP3PD-IVc-i– 9	

**K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM
BAITANG 4**

Pamantayan Para sa Baitang 4	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa mga makabuluhang gawain na may kaakibat na pagpapahalaga tungo sa wasto, maayos, masaya at mapayapang pamumuhay para sa sarili, kapwa, bansa at Diyos.
-------------------------------------	---

BATAYANG PAGPAPAHALAGA/ MGA KAUGNAY NA PAGPAPAHALAGA	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN (Content Standard)	PAMANTAYAN SA PAGGANAP (Performance Standard)	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO (Learning Competencies)	CODE	LEARNING MATERIALS			
I. Pananagutang Pansarili at Mabuting Kasapi ng Pamilya – Unang Markahan								
1. Katatagan ng loob (Fortitude)	Naipamamalas ang pag-unawa sa kahalagahan ng pagkakaroon ng katatagan ng loob, mapanuring pag-iisip, pagkamatiyaga, pagkamapagtiis, pagkabukas-isip, pagkamahinahon at pagmamahal sa katotohanan na magpapalaya sa anumang alalahanin sa buhay ng tao bilang kasapi ng pamilya	Naisasagawa nang may mapanuring pag-iisip ang tamang pamamaraan/ pamantayan sa pagtuklas ng katotohanan.	1. Nakapagsasabi ng katotohanan anuman ang maging bunga nito	EsP4PKP-Ia-b – 23	•MISOSA Baitang 4, Pagbibigay ng Tamang Impormasyon			
2. Pagkamatiyaga (Perseverance)			2. Nakapagsusuri ng katotohanan bago gumawa ng anumang hakbangin: 2.1. pagsangguni sa taong kinauukulan			EsP4PKP-Ic-d – 24	•FL-EP, Baitang2 Aralin 1- Mamili Ka	
3. Pagkamapagtiis (Patience)			4. Nakapagsasagawa nang may mapanuring pag-iisip ng tamang pamamaraan/ pamantayan sa pagtuklas ng katotohanan.	EsP4PKP-Ie-g - 25	•MISOSA Baitang 4, Pagiging Mapanuri sa Pagkuha ng Impormasyon			
4. Mapanuring pag-iisip (Critical thinking)						3. Nakapagninilay ng katotohanan mula sa mga: 3.1. balitang napakinggan 3.2. patalastas na nabasa/narinig 3.3. napanood na programang pantelebisyon 3.4. nababasa sa internet at mga social networking sites		
5. Pagkakaroon ng bukas na isipan (Open-mindedness)								
6. Pagmamahal sa katotohanan (Love of truth)								
7. Mapagpasensiya (Patience/Self-Control)								
8. Pagkamahinahon (Calmness)							•MISOSA Baitang 4, Mahinahon sa Pagtanggap Man ng Puna	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

BATAYANG PAGPAPAHALAGA/ MGA KAUGNAY NA PAGPAPAHALAGA	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN (Content Standard)	PAMANTAYAN SA PAGGANAP (Performance Standard)	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO (Learning Competencies)	CODE	LEARNING MATERIALS
II. Pakikipagkapwa-tao - Ikalawang Markahan					
1. Pagdama at pag-unawa sa damdamin ng iba (<i>Empathy</i>) 2. Pagkabukas-palad (<i>Generosity</i>) 3. Pagkamatapat/Pagigi ng Totoo (<i>Sincerity/Honesty</i>)	Naipamamalas ang pag-unawa na hindi naghihintay ng anumang kapalit ang paggawa ng mabuti	Naisasagawa nang mapanuri ang tunay na kahulugan ng pakikipagkapwa	5. Nakapagpapakita ng pagkamahinahon sa damdamin at kilos ng kapwa tulad ng: 5.1. pagtanggap ng sariling pagkakamali at pagtutuwid nang bukal sa loob 5.2. pagtanggap ng puna ng kapwa nang maluwa sa kalooban 5.3. pagpili ng mga salitang di-nakakasakit ng damdamin sa pagbibiro	EsP4P-IIa-c-18	•MISOSA Baitang 4, Kapwa Ko Mahal Ko
			6. Nakapagbabahagi ng sariling karanasan o makabuluhang pangyayaring nagpapakita ng pang-unawa sa kalagayan/pangangailangan ng kapwa	EsP4P-IIId-19	•MISOSA Baitang 4, Pagiging Tapat sa Lahat ng Pagkakataon
			7. Naisasabuhay ang pagiging bukas-palad sa 7.1. mga nangangailangan 7.2. panahon ng kalamidad	EsP4P-IIe-20	
4. Paggalang (<i>Respect</i>) 5. Kabutihan (<i>Kindness</i>)		Naisasagawa ang paggalang sa karapatan ng kapwa	8. Nakapagpapakita ng paggalang sa iba sa mga sumusunod na sitwasyon: 8.1. oras ng pamamahinga 8.2. kapag may nag-aaral 8.3. kapag mayroong maysakit 8.4. pakikinig kapag may nagsasalita/nagpapaliwanag 8.5. paggamit ng pasilidad ng paaralan nang may pag-aalala sa kapakanan ng kapwa 8.5.1. palikuran 8.5.2. silid-aklatan 8.5.3. palaruan 8.6. pagpapanatili ng tahimik, malinis at kaaya-ayang kapaligiran bilang paraan ng pakikipagkapwa-tao	EsP4P-IIfi-21	•MISOSA Baitang 5, Mga Karapatang Pantao, Igalang at Pahalagahan

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

BATAYANG PAGPAPAHALAGA/ MGA KAUGNAY NA PAGPAPAHALAGA	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN (Content Standard)	PAMANTAYAN SA PAGGANAP (Performance Standard)	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO (Learning Competencies)	CODE	LEARNING MATERIALS
III. Pagmamahal sa Bansa at Pakikibahagi sa Pandaigdigang Pagkakaisa – Ikatlong Markahan					
<p>1. Pagmamahal sa Bansa</p> <p>1.1. Pagpapahalaga sa Kultura (Appreciation of One's Culture)</p>	<p>Naipamamalas ang pag-unawa sa pagmamahal sa bansa sa pamamagitan ng pagpapahalaga sa kultura</p>	<p>Naisasabuhay ang mga gawaing nagpapakita ng pagpapahalaga sa kultura</p>	<p>9. Nakapagpapakita ng kawilihan sa pakikinig o pagbabasa ng mga pamanang kulturang materyal (hal. kuwentong bayan, alamat, mga epiko) at di-materyal (hal. mga magagandang kaugalian, pagpapahalaga sa nakatatanda at iba pa)</p>	<p>EsP4PPP-IIIa-b-19</p>	<p>•MISOSA Baitang 5, Kawilihan sa Pagbabasa May Halaga!</p>
			<p>10. Naipagmamalaki/napahalagahan ang nasuring kultura ng iba't ibang pangkat etniko tulad ng kuwentong-bayan, katutubong sayaw, awit, laro at iba pa</p>	<p>EsP4PPP-IIIc-d-20</p>	
<p>2. Likas-kayang Pag-unlad</p> <p>2.1. Pagkakaroon ng Disiplina (Discipline)</p> <p>3. Pandaigdigang Pagkakaisa (Globalism)</p> <p>3.1. Kalinisan at Kaayusan</p>	<p>Naipamamalas ang pag-unawa sa kahalagahan ng pagkakaroon ng sariling disiplina para sa bansa tungo sa pandaigdigang pagkakaisa</p>	<p>Naisasabuhay ang patuloy na pagninilay para makapagpasya nang wasto tungkol sa epekto ng tulong-tulong na pangangalaga ng kapaligiran para sa kaligtasan ng bansa at daigdig</p>	<p>11. Nakasusunod sa mga batas/panuntunang pinaiiral tungkol sa pangangalaga ng kapaligiran kahit walang nakakakita</p>	<p>EsP4PPP-IIIe-f-21</p>	<p>•MISOSA Baitang 4, Pagpapakita ng Disiplina sa Sarili sa Pamamagitan ng Matalinong Pagpasya at Pagsunod sa Batas; Pagpapanatiling Ligtas ng Kapaligiran</p>
			<p>12. Nakatutulong sa pagpapanatili ng kalinisan at kaayusan ng kapaligiran saanman sa pamamagitan ng:</p> <p>12.4. segregasyon o pagtapon ng mga basurang nabubulok at di-nabubulok sa tamang lagayan</p> <p>12.5. pag-iwas sa pagsunog ng anumang bagay</p> <p>12.6. pagsasagawa ng muling paggamit ng mga patapong bagay (<i>Recycling</i>)</p>	<p>EsP4PPP-IIIg-i-22</p>	<p>•MISOSA Baitang 4, Hindi Pagtatapon ng Basura sa Bakuran ng Iba; Pagtulong sa Kalinisan ng Kapaligiran (Pagtatapon ng mga Tuyong Dahon sa Compost Pit at Basura sa Basurahan); May Pakinabang ang mga Patapong Bagay</p>

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

BATAYANG PAGPAPAHALAGA/ MGA KAUGNAY NA PAGPAPAHALAGA	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN (Content Standard)	PAMANTAYAN SA PAGGANAP (Performance Standard)	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO (Learning Competencies)	CODE	LEARNING MATERIALS
IV. Pananalig at Pagmamahal sa Diyos; Paninindigan sa Kabutihan – Ikaapat na Markahan					
1. Ispiritwalidad (<i>Spirituality</i>) 2. Pagmamahal sa Diyos (Love of God) 3. Pag-asa (<i>Hope</i>) 4. Pagkakawanggawa (<i>Charity</i>)	Nauunawaan at naipakikita ang pananalig sa Diyos sa pamamagitan ng paggalang, pagtanggap at pagmamahal sa mga likha	Naisasabuhay ang pananalig sa Diyos sa pamamagitan ng paggalang, pagtanggap at pagmamahal sa mga likha	13. Napahalagahan ang lahat ng mga likha: may buhay at mga materyal na bagay 13.1. <i>Sarili at kapwa-tao:</i> 13.1.1. pag-iwas sa pagkakaroon ng sakit 13.1.2. paggalang sa kapwa-tao	EsP4PD- IVa-c-10	•MISOSA Baitang 4, Biyayang Kaloob ng Panginoon, Pahalagahan; "Tapat Mo Linis Mo" para sa Kaayusan at Kalinisan ng Kapaligiran
			13.2. <i>Hayop:</i> 13.2.1. pagkalinga sa mga hayop na ligaw at endangered	EsP4PD- IVd-11	
			13.3. <i>Halaman :</i> pangangalaga sa mga halaman gaya ng : 13.3.1. pag-aayos ng mga nabuwal halaman 13.3.2. paglalagay ng mga lupa sa paso 13.3.3. pagbubungkal ng tanim na halaman sa paligid	EsP4PD- IVe-g-12	•MISOSA Baitang 4, Programang "Clean and Green" para sa Kaayusan at Kalinisan ng Kapaligiran
			13.4. <i>Mga Materyal na Kagamitan:</i> 13.4.1. pangangalaga sa mga materyal na kagamitang likas o gawa ng tao	EsP4PD- IVh-i-13	

**K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM
BAITANG 5**

Pamantayan Para sa Baitang 5	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa masusing pagsusuri sa pagpapahayag, pagganap ng tungkulin na may pananagutan at pagsasabuhay ng mga ito tungo sa masaya, mapayapa at maunlad na pamumuhay para sa sarili/ mag-anak, kapwa/ pamayanan, bansa/ daigdig at Diyos.
-------------------------------------	---

BATAYANG PAGPAPAHALAGA/ MGA KAUGNAY NA PAGPAPAHALAGA	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN (Content Standard)	PAMANTAYAN SA PAGGANAP (Performance Standard)	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO (Learning Competencies)	CODE	LEARNING MATERIALS	
I. Pananagutang Pansarili at Mabuting Kasapi ng Pamilya – Unang Markahan						
1. Mapanuring pag-iisip (<i>Critical thinking</i>)	Naipamamalas ang pag-unawa sa kahalagahan ng pagkakaroon ng mapanuring pag-iisip sa pagpapahayag at pagganap ng anumang gawain na may kinalaman sa sarili at sa pamilyang kinabibilangan	Nakagagawa ng tamang pasya ayon sa dikta ng isip at loobin sa kung ano ang dapat at di-dapat	1. Napahahalagahan ang katotohanan sa pamamagitan ng pagsusuri sa mga: 1.1. balitang napakinggan 1.2. patalastas na nabasa/narinig 1.3. napanood na programang pantelebisyon 1.4. nabasa sa internet	EsP5PKP – Ia- 27		
2. Katatagan ng loob (<i>Fortitude</i>)			2. Nakasusuri ng mabuti at di-mabuting maidudulot sa sarili at miyembro ng pamilya ng anumang babasahin, napapakinggan at napapanood 2.1. dyaryo 2.2. magasin 2.3. radyo 2.4. telebisyon 2.5. pelikula 2.6. Internet			EsP5PKP – Ib - 28
3. Pagkabukas isipan (<i>Open-mindedness</i>)		Naisasabuhay ang pagkakaroon ng tamang pag-uugali sa pagpapahayag at pagganap ng anumang gawain.	3. Nakapagpapakita ng kawilihan at positibong saloobin sa pag-aaral 3.1. pakikinig 3.2. pakikilahok sa pangkatang gawain 3.3. pakikipagtalakayan 3.4. pagtatanong 3.5. paggawa ng proyekto (gamit ang anumang technology tools) 3.6. paggawa ng takdang-aralin 3.7. pagtuturo sa iba	EsP5PKP – Ic-d - 29	•FL-EP, Baitang 5, Aralin 5 – Kinabukasan, Paglaanan, p. 109	
4. Pagmamahal sa katotohanan (<i>Love of truth</i>)			4. Nakapagpapakita ng matapat na paggawa sa mga proyektong pampaaralan			EsP5PKP – Ie - 30
5. Pagkamatiyaga (<i>Perseverance</i>)						
6. Pagkamapagpas ensiya/ Pagkamapagtiis (<i>Patience</i>)						
7. Pagkamahinahon (<i>Calmness</i>)						
8. <i>Pagkamatapat (Honesty)</i>						

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

BATAYANG PAGPAPAHALAGA/ MGA KAUGNAY NA PAGPAPAHALAGA	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN (Content Standard)	PAMANTAYAN SA PAGGANAP (Performance Standard)	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO (Learning Competencies)	CODE	LEARNING MATERIALS
			5. Nakahihikayat ng iba na maging matapat sa lahat ng uri ng paggawa	EsP5PKP – Ie - 31	•MISOSA Baitang 4, Pagiging Marangal
			6. Nakapagpapatunay na mahalaga ang pagkakaisa sa pagtatapos ng gawain	EsP5PKP – If - 32	
			7. Nakapagpapakita ng kawilihan sa pagbabasa/pagsuri ng mga aklat at magasin 7.1. nagbabasa ng diyaryo araw-araw 7.2. nakikinig/nanonood sa telebisyon sa mga “Update” o bagong kaalaman 7.3. nagsasaliksik ng mga artikulo sa internet	EsP5PKP – If-g - 33	
			8. Nakapagpapahayag nang may katapatan ng sariling opinyon/ideya at saloobin tungkol sa mga sitwasyong may kalamayan sa sarili at pamilyang kinabibilangan Hal. Suliranin sa paaralan at pamayanan	EsP5PKP – Ig - 34	•MISOSA Baitang 5, Katapatan sa Pakikitungo sa Kapwa
		Naisasagawa ang mga kilos,gawain at pahayag na may kabutihan at katotohanan	9. Nakapagpapahayag ng katotohanan kahit masakit sa kalooban gaya ng: 9.1. pagkuha ng pag-aari ng iba 9.2. pangongopya sa oras ng pagsusulit 9.3. pagsisinungaling sa sinumang miyembro ng pamilya, at iba pa	EsP5PKP – Ih - 35	
			10. Nakapaghihinuha na nakapagdudulot ng kabutihan sa pagsasama nang maluwa ang pagsasabi nang tapat	EsP5PKP – Ii - 36	
II. Pakikipagkapwa- tao - Ikalawang Markahan					
1. Pagmamalasakit sa kapwa (Concern for others) 2. Pagkamahabagin (Compassion)	Naipamamalas ang pag-unawa sa kahalagahan ng pakikipagkapwa- tao at pagganap ng mga inaasahang hakbang, pahayag at kilos para sa kapakanan at ng pamilya	Naisasagawa ang inaasahang hakbang, kilos at pahayag na may paggalang at pagmamalasakit para sa kapakanan at kabutihan ng pamilya at kapwa	11. Nakapagsisimula ng pamumuno para makapagbigay ng kayang tulong para sa nangangailangan 11.1. biktima ng kalamidad 11.2. pagbibigay ng babala/impormasyon kung may bagyo, baha, sunog, lindol, at iba pa	EsP5P – IIa –22	•MISOSA Baitang 5, Pagbibigay ng Tulong para sa Nangangailangan ; Kusang Pagbibigay ng Tulong •

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

BATAYANG PAGPAPAHALAGA/ MGA KAUGNAY NA PAGPAPAHALAGA	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN (Content Standard)	PAMANTAYAN SA PAGGANAP (Performance Standard)	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO (Learning Competencies)	CODE	LEARNING MATERIALS
3. Pagkakawang gawa (<i>Charity</i>) 4. Pagkamagalang (<i>Respectful</i>)	at kapwa		12. Nakapagbibigay-alam sa kinauukulan tungkol sa kaguluhan, at iba pa (pagmamalasakit sa kapwa na sinasaktan/kinukutya/binubully)	EsP5P – I Ib – 23	•MISOSA Baitang 5, Pagbibigay ng Impormasyon saKinauukulan
			13. Nakapagpapakita ng paggalang sa mga dayuhan sa pamamagitan ng: 13.1. mabuting pagtanggap/pagtrato sa mga katutubo at mga dayuhan 13.2. paggalang sa natatanging kaugalian/paniniwala ng mga katutubo at dayuhang kakaiba sa kinagisnan	EsP5P – I Ic – 24	
5. Paggalang sa opinyon ng ibang tao (<i>Respect for other people's opinion</i>)			14. Nakabubuo at nakapagpapahayag nang may paggalang sa anumang ideya/opinion	EsP5P – I Id-e – 25	•FL-EP, Grade 5, Aralin I – Paano na ang Kinabukasan
			15. Nakapagpapaubaya ng pansariling kapakanan para sa kabutihan ng kapwa	EsP5P – I If – 26	•MISOSA Baitang 4, Paggawa nang may Komitment
			16. Nakapagsasaalang-alang ng karapatan ng iba	EsP5P – I Ig – 27	
			17. Nakikilahok sa mga patimpalak o paligsahan na ang layunin ay pakikipagkaibigan	EsP5P – I Ih – 28	
			18. Nagagampanan nang buong husay ang anumang tungkulin sa programa o proyekto gamit ang anumang teknolohiya sa paaralan	EsP5P – I Ii – 29	•MISOSA Baitang 4, Paggawa nang may Mataas ang Kalidad
III. Pagmamahal sa Bansa at Pakikibahagi sa Pandaigdigang Pagkakaisa – Ikatlong Markahan					
1. Pagmamahal sa Bansa 1.1. Pagkakaroon ng Disiplina (<i>Discipline</i>)	Naipamamalas ang pag-unawa sa kahalagahan nang pagpapakita ng mga natatanging kaugaliang Pilipino, pagkakaroon ng disiplina	Naisasagawa nang may disiplina sa sarili at pakikiisa sa anumang alituntuntunin at batas na may kinalaman sa bansa at global na kapakanan	19. Nakapagpapakita ng mga kanais-nais na kaugaliang Pilipino 19.1. nakikisama sa kapwa Pilipino 19.2. tumutulung/lumalahok sa bayanihan at palusong 19.3. magiliw na pagtanggap ng mga panauhin	EsP5PPP – I Ia – 23	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

BATAYANG PAGPAPAHALAGA/ MGA KAUGNAY NA PAGPAPAHALAGA	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN (Content Standard)	PAMANTAYAN SA PAGGANAP (Performance Standard)	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO (Learning Competencies)	CODE	LEARNING MATERIALS
<p>1.2. Pananagutan (<i>Responsibility/ Accountability</i>)</p> <p>1.3. Pagmamalasakit at Pagsasakripisyo sa Bansa (<i>Heroism and Appreciation of Heroes</i>)</p> <p>1.4. Kamalayang Pansibiko (Civic Consciousness)</p>	<p>para sa kabutihan ng lahat, komitment at pagkakaisa bilang tagapangalaga ng kapaligiran</p>		<p>20. Nakapagpapamalas ng pagkamalikhain sa pagbuo ng mga sayaw, awit at sining gamit ang anumang multimedia o teknolohiya</p> <p>21. Napananatili ang pagkamabuting mamamayang Pilipino sa pamamagitan ng pakikilahok</p> <p>22. Nakasusunod ng may masusi at matalinong pagpapasiya para sa kaligtasan</p> <p>Hal.</p> <p>22.1. paalala para sa mga panoorin at babasahin</p> <p>22.2. pagsunod sa mga alituntunin tungkol sa pag-iingat sa sunog at paalala kung may kalamidad</p>	<p>EsP5PPP – IIIb – 24</p> <p>EsP5PPP – IIIb – 25</p> <p>EsP5PPP – IIIc – 26</p>	<p>•MISOSA Baitang 5, Kawilihan sa Pagbabasa</p> <p>•Road Safety Education Modules, May Halaga</p>
<p>2. Likas-kayang Pag-unlad (<i>Sustainable Development</i>)</p> <p>2.1. Kasipagan (<i>Industrious ness</i>)</p> <p>2.2. Pagmamalasakit sa kapaligiran (<i>Care of the environment</i>)</p>		<p>Naisasabuhay ang pagkakaisa at komitment bilang responsableng tagapangalaga ng kapaligiran</p>	<p>23. Nakapagpapakita ng magagandang halimbawa ng pagiging responsableng tagapangalaga ng kapaligiran</p> <p>23.1. pagiging mapanagutan</p> <p>23.2. pagmamalasakit sa kapaligiran sa pamamagitan ng pakikiisa sa mga programang pangkapaligiran</p> <p>24. Napatutunayan na di-nakukuha sa kasakiman ang pangangailangan</p> <p>24.1. pagiging vigilant sa mga illegal na gawaing nakasisira sa kapaligiran</p> <p>25. Nakikiisa nang may kasiyahan sa mga programa ng pamahalaan na may kaugnayan sa pagpapanatili ng kapayapaan</p> <p>25.1. paggalang sa karapatang pantao</p> <p>25.2. paggalang sa opinyon ng iba</p> <p>25.3. paggalang sa ideya ng iba</p>	<p>EsP5PPP – IIIId – 27</p> <p>EsP5PPP – IIIe– 28</p> <p>EsP5PPP – IIIIf – 29</p>	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

BATAYANG PAGPAPAHALAGA/ MGA KAUGNAY NA PAGPAPAHALAGA	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
<p>3. Pandaigdigang Pagkakaisa (<i>Global Solidarity</i>)</p> <p>3.1. Kapayapaan at Kaayusan (<i>Peace and Order</i>)</p>			<p>26. Nakalalahok sa pangangampanya sa pagpapatupad ng mga batas para sa kabutihan ng lahat</p> <p>26.1. pangkalinisan</p> <p>26.2. pangkaligtasan</p> <p>26.3. pangkalusugan</p> <p>26.4. pangkapayapaan</p> <p>26.5. pangkalikasan</p>	EsP5PPP – IIIg – 30	<ul style="list-style-type: none"> MISOSA Baitang 5, Mga Nagaganap na Nakawan, Ilegal na Pasugalan, at iba pang Krimen, Ipagbigay-alam
			<p>27. Nakagagawa ng isang proyekto gamit ang iba’t ibang multimedia at technology tools sa pagpapatupad ng mga batas sa kalinisan, kaligtasan, kalusugan at kapayapaan</p>	EsP5PPP – IIIg-h– 31	<ul style="list-style-type: none"> MISOSA Baitang 4, Pagpapakita ng Kasiyahan sa Paggawa
			<p>28. Nakikiisa nang buong tapat sa mga gawaing nakatutulong sa bansa at daigdig</p>	EsP5PPP – IIIh – 32	
			<p>29. Nakalilikha ng isang proyekto na nagpapakita ng pagtulong sa bansa at daigdig gamit ang iba’t ibang technology tools</p>	EsP5PPP – IIIi– 33	
IV. Pananalig at Pagmamahal sa Diyos; Paninindigan sa Kabutihan – Ikaapat na Markahan					
<p>1. Pananalig at Pagmamahal sa sa Diyos (<i>Faith</i>)</p> <p>2. Pag-asa (<i>Hope</i>)</p> <p>3. Ispiritwalidad (<i>Spirituality</i>)</p>	<p>Naipamamalas ang pag-unawa sa kahalagahan ng pananalig sa Diyos na nagbigay ng buhay</p>	<p>Naisasabuhay ang tunay na pasasalamat sa Diyos na nagkaloob ng buhay</p> <p>Hal.</p> <ul style="list-style-type: none"> palagiang paggawa ng mabuti sa lahat 	<p>30. Nakapagpapakita nang tunay na pagmamahal sa kapwa tulad ng:</p> <p>30.1. pagsasaalang-alang sa kapakanan ng kapwa at sa kinabibilangang pamayanan</p> <p>30.2. pakikiisa sa pagdarasal para sa kabutihan ng lahat</p> <p>30.3. pagkalinga at pagtulong sa kapwa</p>	EsP5PD - IVa-d – 14	<ul style="list-style-type: none"> MISOSA Baitang 5, Paggawa nang Mabuti, Paraan ng Pagpapakatao
			<p>31. Nakapagpapakita ng iba’t ibang paraan ng pasasalamat sa Diyos</p>	EsP5PD - IVe-i – 15	

**K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM
BAITANG 6**

Pamantayan Para sa Baitang 6	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa mga gawain na nakatutulong sa pag-angat ng sariling dignidad, pagmamahal sa kapwa na may mapanagutang pagkilos at pagpapasiya tungo sa maayos, mapayapa at maunlad na pamumuhay para sa kabutihang panlahat.
-------------------------------------	---

BATAYANG PAGPAPAHALAGA/ MGA KAUGNAY NA PAGPAPAHALAGA	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
I. Pananagutang Pansarili at Mabuting Kasapi ng Pamilya – Unang Markahan					
<ol style="list-style-type: none"> Mapanuring Pag-iisip <i>(Critical Thinking)</i> Katatagan ng loob <i>(Fortitude)</i> Pagkamatiyaga <i>(Perseverance)</i> Pagkabukas isipan <i>(Open-mindedness)</i> Pagmamahal sa katotohanan <i>(Love of truth)</i> Pagkamapagpasensiya/ Pagkamapagtiis <i>(Patience)</i> Pagkamahinahon <i>(Calmness)</i> 	Naipamamalas ang pag-unawa sa kahalagahan ng pagsunod sa mga tamang hakbang bago makagawa ng isang desisyon para sa ikabubuti ng lahat	Naisasagawa ang tamang desisyon nang may katatagan ng loob para sa ikabubuti ng lahat	<ol style="list-style-type: none"> Naisasagawa ang mga tamang hakbang na makatutulong sa pagbuo ng isang desisyon na makabubuti sa pamilya <ol style="list-style-type: none"> pagsusuri nang mabuti sa mga bagay na may kinalaman sa sarili at pangyayari pagsang-ayon sa pasya ng nakararami kung nakabubuti ito paggamit ng impormasyon 	EsP6PKP-Ia-i- 37	<ul style="list-style-type: none"> BSP Comics/ Halaga ng Pagporma MISOSA Baitang 6, Magsusuri Muna Bago Magbigay ng Desisyon; Panatilihin ang Kaangkupang Pisikal MISOSA Baitang 5, Bunga ng Sariling Pagpapasya; Ang Kaalamang Mali, Ituwid!

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

BATAYANG PAGPAPAHALAGA/ MGA KAUGNAY NA PAGPAPAHALAGA	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
II. Pakikipagkapwa-tao - Ikalawang Markahan					
1. Paggalang sa opinyon ng ibang tao (<i>Respect for other people's opinion</i>) 2. Pagkamagalang (<i>Respectful</i>) 3. <i>Pagkamapanagutan (responsibility)</i> 4. Pagkamahabagin (<i>Compassion</i>) 5. Pagkakawanggawa (<i>Charity</i>) 6. Pagmamalasakit sa kapwa (<i>Concern for others</i>)	Naipamamalas ang pag-unawa sa kahalagan ng pakikipagkapwa-tao na may kaakibat na paggalang at responsibilidad	Naisasabuhay ang pagkakaroon ng bukas na isipan at kahinahunan sa pagpapasiya para sa kapayapaan ng sarili at kapwa	2. Naipakikita ang kahalagahan ng pagiging responsable sa kapwa: 2.1. pangako o pinagkasunduan 2.2. pagpapanatili ng mabuting pakikipagkaibigan 2.3. pagiging matapat	EsP6P-IIa-c-30	<ul style="list-style-type: none"> MISOSA Baitang 6, Makatuwiran at Pantay na Pagbibigay ng Pasiya
			3. Nakapagpapakita ng paggalang sa ideya o suhestyon ng kapwa		EsP6P-IIId-i-31
III. Pagmamahal sa Bansa at Pakikibahagi sa Pandaigdigang Pagkakaisa – Ikatlong Markahan					
1. Pagmamahal sa Bansa (Love of Country) 1.1. Kamalayang Pansibiko (Civic Consciousness) 1.2. Mapanagutan	Naipamamalas ang pag-unawa sa kahalagahan ng pagmamahal sa bansa at pandaigdigang pagkakaisa tungo sa isang maunlad, mapayapa at mapagkalingang pamayanan	Naipakikita ang mga gawaing tumutugon sa pagmamahal sa bansa sa pamamagitan ng aktibong pakikilahok na may dedikasyon at integridad	4. Nabibigyang-halaga ang mga batayang kalayaan na may kaukulang pananagutan at limitasyon 4.1. kalayaan sa pamamahayag 4.2. pagbibigay ng sariling opinyon, ideya o pananaw 4.3. pagsasaalang-alang ng karapatan ng iba 4.4. paghikayat sa iba na magkaroon ng kamalayan sa kanilang kalayaan 4.5. pambansang pagkakaisa	EsP6PPP-IIIa-c-34	<ul style="list-style-type: none"> MISOSA Baitang 6, Makatuwiran at Pantay na Pagbibigay ng Pasiya; Pagkukusang Sumali Sa Mga Gawaing Pansibiko MISOSA Baitang 5, Mga Karapatang Pantao, Igalang at Pahalagahan; Obligasyon Ko,

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

BATAYANG PAGPAPAHALAGA/ MGA KAUGNAY NA PAGPAPAHALAGA	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
<p align="center"><i>(Responsibility)</i></p> <p>1.3. Pambansang Pagkakaisa (National Unity)</p>		<p>Naipakikita ang tunay na paghanga at pagmamalaki sa mga sakripisyong ginawa ng mga Pilipino</p>	<p>5. Napahahalagahan ang magaling at matagumpay na mga Pilipino sa pamamagitan ng:</p> <p>5.1. pagmomodelo ng kanilang pagtatagumpay</p> <p>5.2. kuwento ng kanilang pagsasakripisyo at pagbibigay ng sarili para sa bayan</p> <p>5.3. pagtulad sa mga mabubuting katangian na naging susi sa pagtatagumpay ng mga Pilipino</p>	<p align="center">EsP6PPP-IIIc-d-35</p>	<p>Tutuparin Ko</p> <ul style="list-style-type: none"> •MISOSA Baitang 5, Mahusay na Pakikisama •MISOSA Baitang 6 Kabutihan ng Nakararami; Mga Pook – Pamubliko Atin Ito, Pangalagaan Mo •FL-EP, Baitang 6, Aralin 10-Si Kuya, Entrepreneur Na, p. 176
<p>2. Likas-Kayang Pag-unlad (Sustainable Development)</p> <p>2.1. Kasipagan (Industry)</p> <p>2.2. Tagapag kalinga ng kapaligiran (Care and protection of the Environment)</p> <p>2.3. Pagiging Produktibo (Productivity)</p>		<p>Naipakikita ang wastong pangangalaga sa kapaligiran para sa kasalukuyan at susunod na henerasyon</p>	<p>6. Nakagagamit nang may pagpapahalaga at pananagutan sa kabuhayan at pinagkukunang-yaman</p>	<p align="center">EsP6PPP-IIIe-36</p>	<ul style="list-style-type: none"> •FL-EP, Baitang 6, Aralin I – Sa Maliit Nagsisimula; Aralin 2 – Ikaw ang Idol Ko; Aralin 8 Pangako Huwag Ipako; Aralin 11 – Pagtupad sa Batas •MISOSA Baitang 5, Pagpaparami ng Pagkain : Isang Paraan ng Pagiging Produktibo; Kawastuhan ng Sukat, Timbang, at Dami ng Binibili •FL-EP, Baitang 6, Dapat Isaisip; Baitang 2, Aralin 4-Mabilis Ngunit Maingat; Aralin 5 – Barya

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

BATAYANG PAGPAPAHALAGA/ MGA KAUGNAY NA PAGPAPAHALAGA	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
and Quality)					Mahalaga;
2.4. Etiko sa Paggawa (Work Ethics)					
2.5. Pagka malikhain (Creativity)			7. Nakapagpapakita ng tapat na pagsunod sa mga batas pambansa at pandaigdigang tungkol sa pangangalaga sa kapaligiran	EsP6PPP-IIIIf-37	•MISOSA Baitang 6, Pagtulong sa Paglilinis ng Kapaligiran; Kalinisan at Kaayusan sa Pamamagitan ng "Clean Air Act of 1999"
2.6. Kaisipang/ Kamalayang Pam pamuhunan (Entrepreneurial Spirit)			8. Naipagmamalaki ang anumang natapos na gawain na nakasusunod sa pamantayan at kalidad	EsP6PPP-IIIg-38	
2.7. Matalino/Responsible Consumerism		Naisasagawa ang mga gawaing nagbibigay inspirasyon sa kapwa upang makamit ang kaunlaran ng bansa			•MISOSA Baitang 6, Pagbibigay ng Wastong Impormasyon
2.8. Pag-iimpok at Matalinong Pamamahala ng Mapagkukunan ng Resorses (Financial Literacy)			9. Naipakikita ang pagiging malikhain sa paggawa ng anumang proyekto na makatutulong at magsisilbing inspirasyon tungo sa pagsulong at pag-unlad ng bansa	EsP6PPP-IIIh-39	
3. Pandaigdigang Pagkakaisa (Global Solidarity)		Naisasagawa ang mga gawain na may kaugnayan sa kapayapaan at	10. Naisasakilos ang pagtupad sa mga batas pambansa at pandaigdigang 10.1. pagtupad sa mga batas para sa kaligtasan sa	EsP6PPP-IIIh-i-40	•MISOSA Baitang 6, Kaayusan at Kalinisan ng Kapaligiran; May

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

BATAYANG PAGPAPAHALAGA/ MGA KAUGNAY NA PAGPAPAHALAGA	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
3.1. Kapayapaan at Kaayusan (Peace and Order)		kaayusan tungo sa pandaigdigang pagkakaisa	10.1.1. daan 10.1.2. pangkalusugan 10.1.3. pangkapaligiran 10.1.4. pag-abuso sa paggamit ng ipinagbabawal na gamot 10.2. lumalahok sa mga kampanya at programa para sa pagpapatupad ng batas tulad ng pagbabawal sa paninigarilyo, pananakit sa hayop, at iba pa 10.3. tumutulong sa makakayanang paraan ng pagpapanatili ng kapayapaan		Iba Pang Gagamit ng mga Pook-pampubliko, Ingatan ang mga ito
IV. Pananalig at Pagmamahal sa Diyos; Paninindigan sa Kabutihan – Ikaapat na Markahan					
1. Paninindigan sa Kabutihan (Making a Stand for the Good) 2. Pananalig at Pagmamahal sa Diyos (<i>Faith and Love</i>) 3. Pag-asa (<i>Hope</i>) 4. Ispiritwalidad (<i>Spirituality/ Inner Peace</i>)	Naipamamalas ang pag-unawa sa kahalagahan ng pagkakaroon ng sariling kapayapaan (inner peace) para sa pakikitungo sa iba	Naisasabuhay ang pagkamabuting tao na may positibong pananaw bilang patunay sa pag-unlad ng ispiritwalidad	11. Napatutunayan na nagpapaunlad ng pagkatao ang ispiritwalidad Hal. 11.1. pagpapaliwanag na ispiritwalidad ang pagkakaroon ng mabuting pagkatao anuman ang paniniwala 11.2. pagkakaroon ng positibong pananaw, pag-asa, at pagmamahal sa kapwa at Diyos	EsP6PD-IVa-i-16	• MISOSA Baitang 6, Gintong Aral; Pagpapaliwanag na ang Karunungan ay Dapat Gamitin sa Ikaunlad at Ikabubuti ng Nakararami

**K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM
BAITANG 7**

Pangkalahatang Pamantayan	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa mga angkop na inaasahang kakayahan at kilos sa panahon ng pagdadalaga / pagbibinata, kakayahan at talento, hilig at pagkatao ng tao tungo sa pagtupad ng mga tungkulin sa sarili, sa kapwa, sa bansa/ daigdig at sa Diyos at pagtatakda ng mithiin upang mapanagutan ang kahihinatnan ng mga pasya at kilos.
----------------------------------	---

NILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	MGA KASANAYANG PAMPAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
UNANG MARKAHAN: Pagkilala at Pamamahala sa mga Pagbabago sa Sarili					
<p>1. Mga Angkop na Inaasahang Kakayahan at Kilos sa Panahon ng Pagdadalaga/ Pagbibinata (Developmental Tasks):</p> <p>a. Pagtatamo ng bago at ganap na pakikipag-ugnayan (more mature relations) sa mga kasing edad (Pakikipagkaibigan)</p> <p>b. Pagtanggap ng papel o gampanin sa lipunan (Pakikipagkaibigan)</p>	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa mga inaasahang kakayahan at kilos sa panahon ng pagdadalaga/pagbibinata, talento at kakayahan, hilig, at mga tungkulin sa panahon ng pagdadalaga/pagbibinata	Naisasagawa ng mag-aaral ang mga angkop na hakbang sa paglinang ng limang inaasahang kakayahan at kilos ¹ (developmental tasks) sa panahon ng pagdadalaga / pagbibinata.	<p>1.1. Natutukoy ang mga pagbabago sa kanyang sarili mula sa gulang na 8 o 9 hanggang sa kasalukuyan sa aspetong:</p> <p>a. Pagtatamo ng bago at ganap na pakikipag-ugnayan (more mature relations) sa mga kasing edad (Pakikipagkaibigan)</p> <p>b. Pagtanggap ng papel o gampanin sa lipunan</p> <p>c. Pagtanggap sa mga pagbabago sa katawan at paglalapat ng tamang pamamahala sa mga ito</p> <p>d. Pagnanais at pagtatamo ng mapanagutang asal sa pakikipagkapwa/ sa lipunan</p> <p>e. Pagkakaroon ng kakayahang makagawa ng maingat na pagpapasya</p>	EsP7PS-Ia-1.1	

¹Paalala sa guro: Bagama't binaggit sa Modyul ang 8 inaasahang kakayahan at kilos sa panahon ng pagdadalaga/pagbibinata ayon kay David Havighurst, lima lamang ang binigyang-tuon sa Baitang 7 dahil nasa simula pa lamang ng pagdadalaga/pagbibinata ang mag-aaral. Nakatuon lamang sa limang ito ang Pagganap, Pagninilay at Pagsasabuhay sa ikaapat na bahagi ng Modyul.

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	MGA KASANAYANG PAMPAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
<p>c. Pagtanggap sa mga pagbabago sa katawan at paglalapat ng tamang pamamahala sa mga ito</p> <p>d. Pagnanais at pagtatamo ng mapanagutang asal sa pakikipagkapwa / sa lipunan</p> <p>e. Pagkakaroon ng kakayahang makagawa ng maingat na pagpapasiya</p>			1.2. Natatanggap ang mga pagbabagong nagaganap sa sarili sa panahon ng pagdadalaga/pagbibinata	EsP7PS-Ia-1.2	
			1.3. Naipaliliwanag na ang paglinang ng mga angkop na inaasahang kakayahan at kilos (developmental tasks) sa panahon ng pagdadalaga / pagbibinata ay nakatutulong sa: a. pagkakaroon ng tiwala sa sarili, at b. paghahanda sa limang inaasahang kakayahan at kilos na nasa mataas na antas (phase) ng pagdadalaga/pagbibinata (middle and late adoscence): (paghahanda sa paghahanapbuhay, paghahanda sa pag-aasawa / pagpapamilya, at pagkakaroon ng mga pagpapahalagang gabay sa mabuting asal), at pagiging mabuti at mapanagutang tao	EsP7PS-Ib-1.3	
			1.4. Naisasagawa ang mga angkop na hakbang sa paglinang ng limang inaasahang kakayahan at kilos (developmental tasks) sa panahon ng pagdadalaga / pagbibinata	EsP7PS-Ib-1.4	
2. Mga Talento at Kakayahan	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa talento at kakayahan	Naisasagawa ng mag-aaral ang mga gawaing angkop sa pagpapaunlad ng kanyang mga talento at kakayahan	2.1. Natutukoy ang kanyang mga talento at kakayahan	EsP7PS-Ic-2.1	
			2.2. Natutukoy ang mga aspekto ng sarili kung saan kulang siya ng tiwala sa sarili at nakikilala ang mga paraan kung paano lalampasan ang mga ito	EsP7PS-Ic-2.2	
			2.3. Napatutunayan na ang pagtuklas at pagpapaunlad ng mga angking talento at kakayahan ay mahalaga sapagkat ang mga ito ay mga kaloob na kung pauunlarin ay makahuhubog ng sarili tungo sa pagkakaroon ng tiwala sa sarili, paglampas sa mga kahinaan, pagtupad ng mga tungkulin, at paglilingkod sa	EsP7PS-Id-2.3	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	MGA KASANAYANG PAMPAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			pamayanan		
			2.4. Naisasagawa ang mga gawaing angkop sa pagpapaunlad ng sariling mga talento at kakayahan	EsP7PS-Id-2.4	
3. Mga Hilig (Interests)	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa mga hilig	Naisasagawa ng mag-aaral ang mga gawaing angkop para sa pagpapaunlad ng kanyang mga hilig	3.1. Natutukoy ang kaugnayan ng pagpapaunlad ng mga hilig sa pagpili ng kursong akademiko o teknikal-bokasyonal, negosyo o hanapbuhay	EsP7PS-Ie-3.1	
			3.2. Nakasusuri ng mga sariling hilig ayon sa larangan at tuon ng mga ito	EsP7PS-Ie-3.2	
			3.3. Naipaliliwanag na ang pagpapaunlad ng mga hilig ay makatutulong sa pagtupad ng mga tungkulin, paghahanda tungo sa pagpili ng propesyon, kursong akademiko o teknikal-bokasyonal, negosyo o hanapbuhay, pagtulong sa kapwa at paglilingkod sa pamayanan	EsP7PS-If-3.3	
			3.4. Naisasagawa ang mga gawaing angkop sa pagpapaunlad ng kanyang mga hilig	EsP7PS-If-3.4	
4. Mga Tungkulin Bilang Nagdadalaga/ Nagbibinata: a. Sa sarili b. Bilang anak c. Bilang kapatid d. Bilang mag-aaral e. Bilang mamamayan f. Bilang mananampalataya g. Bilang konsyumer ng media h. Bilang tagapangalaga ng kalikasan	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa kanyang mga tungkulin sa bawat gampanin bilang nagdadalaga / nagbibinata.	Naisasagawa ng mag-aaral ang mga gawaing angkop sa maayos na pagtupad ng kanyang mga tungkulin sa bawat gampanin bilang nagdadalaga/nagbibinata	4.1. Natutukoy ang kanyang mga tungkulin sa bawat gampanin bilang nagdadalaga / nagbibinata	EsP7PS-Ig-4.1	
			4.2. Natataya ang kanyang mga kilos tungo sa maayos na pagtupad ng kanyang mga tungkulin bilang nagdadalaga / nagbibinata	EsP7PS-Ig-4.2	
			4.3. Napatutunayan na ang pag-unawa ng kabataan sa kanyang mga tungkulin sa sarili, bilang anak, kapatid, mag-aaral, mamamayan, mananampalataya, kosyumer ng media at bilang tagapangalaga ng kalikasan ay isang paraan upang maging mapanagutan bilang paghahanda sa susunod na yugto ng buhay	EsP7PS-Ih-4.3	
			4.4. Naisasagawa ang mga gawaing angkop sa maayos na pagtupad ng kanyang mga	EsP7PS-Ih-4.4	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	MGA KASANAYANG PAMPAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			tungkulin sa bawat gampanin bilang nagdadalaga/nagbibinata		
IKALAWANG MARKAHAN: Ang Pagkatao ng Tao					
5. Isip at Kilos-loob (will)	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa isip at kilos-loob.	Nakagagawa ng angkop na pagpapasiya tungo sa katotohanan at kabutihan gamit ang isip at kilos-loob.	5.1. Natutukoy ang mga katangian, gamit at tunguhin ng isip at kilos-loob	EsP7PS-Ia-5.1	
			5.2. Nasusuri ang isang pasyang ginawa batay sa gamit at tunguhin ng isip at kilos-loob	EsP7PS-Ia-5.2	
			5.3. Naipaliliwanag na ang isip at kilos-loob ang nagpapabukod-tangi sa tao, kaya ang kanyang mga pagpapasiya ay dapat patungo sa katotohanan at kabutihan	EsP7PS-Ib-5.3	
			5.4. Naisasagawa ang pagbuo ng angkop na pagpapasiya tungo sa katotohanan at kabutihan gamit ang isip at kilos-loob	EsP7PS-Ib-5.4	
6. Ang Kaugnayan ng Konsiyensiya sa Likas na Batas Moral	Naipamamalas ng mag-aaralang pag-unawa sa kaugnayan ng konsiyensiya sa Likas na Batas Moral.	Naisasagawa ng mag-aaral ang paglalapat ng wastong paraan upang itama ang mga maling pasiya o kilos bilang kabataan batay sa tamang konsiyensiya.	6.1. Nakikilala na natatangi sa tao ang Likas na Batas Moral dahil ang pagtungo sa kabutihan ay may kamalayan at kalayaan. Ang unang prinsipyo nito ay likas sa tao na dapat gawin ang mabuti at iwasan ang masama.	EsP7PS-Ic-6.1	
			6.2. Nailalapat ang wastong paraan upang baguhin ang mga pasya at kilos na taliwas sa unang prinsipyo ng Likas na Batas Moral	EsP7PS-Ic-6.2	
			6.3. Nahihinuha na nalalaman agad ng tao ang mabuti at masama sa kongkretong sitwasyon batay sa sinasabi ng konsiyensiya. Ito ang Likas na Batas Moral na itinanim ng Diyos sa isip at puso ng tao.	EsP7PS-Id-6.3	
			6.4. Nakabubuo ng tamang pangangatwiran batay sa Likas na Batas Moral upang magkaroon ng angkop na pagpapasiya at kilos araw-araw	EsP7PS-Id-6.4	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	MGA KASANAYANG PAMPAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
7. Kalayaan	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa kalayaan.	Naisasagawa ng mag-aaral ang pagbuo ng mga hakbang upang baguhin o paunlarin ang kaniyang paggamit ng kalayaan.	7.1. Nakikilala ang mga indikasyon / palatandaan ng pagkakaroon o kawalan ng kalayaan	EsP7PT-IIe-7.1	
			7.2. Nasusuri kung nakikita sa mga gawi ng kabataan ang kalayaan	EsP7PT-IIe-7.2	
			7.3. Nahihinuha na likas sa tao ang malayang pagpili sa mabuti o sa masama; ngunit ang kalayaan ay may kakambal na pananagutan para sa kabutihan	EsP7PT-IIif-7.3	
			7.4. Naisasagawa ang pagbuo ng mga hakbang upang baguhin o paunlarin ang kaniyang paggamit ng kalayaan	EsP7PT-IIif-7.4	
8. Dignidad	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa dignidad ng tao.	Naisasagawa ng mag-aaral ang mga konkretong paraan upang ipakita ang paggalang at pagmamalasakit sa mga taong kapus-palad o higit na nangangailangan.	8.1. Nakikilala na may dignidad ang bawat tao anoman ang kanyang kalagayang panlipunan, kulay, lahi, edukasyon, relihiyon at iba pa	EsP7PT-IIg-8.1	
			8.2. Nakabubuo ng mga paraan upang mahalín ang sarili at kapwa na may pagpapahalaga sa dignidad ng tao	EsP7PT-IIg-8.2	
			8.3. Napatutunayan na ang a. paggalang sa dignidad ng tao ay ang nagsisilbing daan upang mahalín ang kapwa tulad ng pagmamahal sa sarili at b. ang paggalang sa dignidad ng tao ay nagmumula sa pagiging pantay at magkapareho nilang tao	EsP7PT-IIh-8.3	
			8.4. Naisasagawa ang mga konkretong paraan upang ipakita ang paggalang at pagmamalasakit sa mga taong kapus-palad o higit na nangangailangan kaysa sa kanila	EsP7PT-IIh-8.4	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	MGA KASANAYANG PAMPAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
IKATLONG MARKAHAN: Ang Pagpapahalaga at Birtud					
9. Kaugnayan ng Pagpapahalaga at Birtud	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa pagpapahalaga at birtud.	Naisasagawa ng mag-aaral ang pagsasabuhay ng mga pagpapahalaga at birtud na magpapaunlad ng kanyang buhay bilang nagdadalaga/nagbibinata.	9.1. Nakikilala ang pagkakaiba at pagkakaugnay ng birtud at pagpapahalaga	EsP7PB-IIIa-9.1	
			9.2. Natutukoy a. ang mga birtud at pagpapahalaga na isasabuhay at b. ang mga tiyak na kilos na ilalapat sa pagsasabuhay ng mga ito	EsP7PB-IIIa-9.2	
			9.3. Napatutunayan na ang paulit-ulit na pagsasabuhay ng mga mabuting gawi batay sa mga moral na pagpapahalaga ay patungo sa paghubog ng mga birtud (acquired virtues)	EsP7PB-IIIb-9.3	
			9.4. Naisasagawa ang pagsasabuhay ng mga pagpapahalaga at birtud na magpapaunlad ng kanyang buhay bilang nagdadalaga/ nagbibinata	EsP7PB-IIIb-9.4	
10. Hirarkiya ng mga Pagpapahalaga	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa hirarkiya ng mga pagpapahalaga.	Naisasagawa ng mag-aaral ang paglalapat ng mga tiyak na hakbang upang mapataas ang antas ng kaniyang mga pagpapahalaga.	10.1. Natutukoy ang iba't ibang antas ng pagpapahalaga at ang mga halimbawa ng mga ito	EsP7PB-IIIc-10.1	
			10.2. Nakagagawa ng hagdan ng sariling pagpapahalaga batay sa Hirarkiya ng mga Pagpapahalaga ni Max Scheler	EsP7PB-IIIc-10.2	
			10.3. Napatutunayang ang piniling uri ng pagpapahalaga batay sa hirarkiya ng mga pagpapahalaga ay gabay sa makatotohanang pag-unlad ng ating pagkatao	EsP7PB-IIIId-10.3	
			10.4. Naisasagawa ang paglalapat ng mga tiyak na hakbang upang mapataas ang antas ng kaniyang mga pagpapahalaga	EsP7PB-IIIId-10.4	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	MGA KASANAYANG PAMPAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
<p>11. Mga Panloob na Salik (Internal Factors) na Nakaiimpluwensya sa Paghubog ng mga Pagpapahalaga</p> <p>a. Konsiyensiya</p> <p>b. Mapanagutang Paggamit ng Kalayaan</p> <p>c. Pagiging Sensitibo sa Gawang Masama</p> <p>b. Pagsasabuhay ng mga Birtud</p> <p>c. Disiplinang Pansarili</p> <p>d. Moral na Integridad</p>	<p>Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa mga panloob na salik na nakaiimpluwensya sa paghubog ng mga pagpapahalaga.</p>	<p>Naisasagawa ng mag-aaral ang paglalapat ng mga hakbang sa pagpapaunlad ng mga panloob na salik na nakaiimpluwensya sa paghubog ng mga pagpapahalaga.</p>	11.1. Nakikilala ang mga panloob na salik na nakaiimpluwensya sa paghubog ng mga pagpapahalaga	EsP7PB-IIIe-11.1	
			11.2. Nasusuri ang isang kilos batay sa isang panloob na salik na nakaiimpluwensya sa paghubog ng mga pagpapahalaga	EsP7PB-IIIe-11.2	
			11.3. Nahihinuha na ang paglalapat ng mga panloob na salik sa pang-araw-araw na buhay ay gabay sa paggawa ng mapanagutang pasiya at kilos	EsP7PB-III f-11.3	
			11.4. Naisasagawa ang paglalapat ng mga hakbang sa pagpapaunlad ng mga panloob na salik na nakaiimpluwensya sa paghubog ng mga pagpapahalaga	EsP7PB-III f-11.4	
<p>12. Mga Panlabas na Salik (External Factors) na Nakaiimpluwensya sa Paghubog ng mga Pagpapahalaga</p> <p>a. Pamilya at Paraan ng Pag-aaruga sa Anak</p> <p>b. Guro at Tagapagturo ng Relihiyon</p> <p>c. Mga Kapwa Kabataan</p> <p>d. Pamana ng Kultura</p> <p>e. Katayuang Panlipunan-</p>	<p>Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa mga panlabas na salik na nakaiimpluwensya sa paghubog ng mga pagpapahalaga.</p>	<p>Naisasagawa ng mag-aaral ang pagiging mapanuri at mapanindigan sa mga pasiya at kilos sa gitna ng mga nagtutunggaliang mga panlabas na salik na nakaiimpluwensya sa paghubog ng mga pagpapahalaga.</p>	12.1. Naiisa-isa ang mga panlabas na salik na nakaiimpluwensya sa paghubog ng mga pagpapahalaga	EsP7PB-IIIg-12.1	
			12.2. Nasusuri ang isang kilos o gawi batay sa impluwensya ng isang panlabas na salik (na nakaiimpluwensya sa paghubog ng pagpapahalaga) sa kilos o gawi na ito	EsP7PB-IIIg-12.2	
			12.3. Napatutunayan na ang pag-unawa sa mga panlabas na salik na nakaiimpluwensya sa paghubog ng mga pagpapahalaga ay nakatutulong upang maging mapanuri at mapanindigan ang tamang pasya at kilos sa gitna ng mga nagtutunggaliang impluwensya	EsP7PB-IIIh-12.3	
			12.4. Naisasagawa ang pagiging mapanuri at mapanindigan sa mga pasiya at kilos sa gitna ng mga nagtutunggaliang	EsP7PB-IIIh-12.4	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	MGA KASANAYANG PAMPAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
Pangkabuhayan f. Media			impluwensya ng mga panlabas na salik na nakaiimpluwensya sa paghubog ng mga pagpapahalaga		
IKAAPAT NA MARKAHAN: Ang Pagtatakda ng Mithiin at Pagpapasiya					
13. Ang Pangarap at Mithiin	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa kaniyang mga pangarap at mithiin.	Naisasagawa ng mag-aaral ang paglalapat ng pansariling plano sa pagtupad ng kaniyang mga pangarap.	13.1. Nakikilala na ang mga pangarap ang batayan ng mga pagpupunyagi tungo sa makabuluhan at maligayang buhay	EsP7PB-IVa-13.1	
			13.2. Nakapagtatakda ng malinaw at makatotohanang mithiin upang magkaroon ng tamang direksyon sa buhay at matupad ang mga pangarap	EsP7PB-IVa-13.2	
			13.3. Nahihinuha na ang pagtatakda ng malinaw at makatotohanang mithiin ay nagsisilbing gabay sa tamang pagpapasiya upang magkaroon ng tamang direksyon sa buhay at matupad ang mga pangarap	EsP7PB-IVb-13.3	
			13.4. Naisasagawa ang paglalapat ng pansariling plano sa pagtupad ng mga pangarap	EsP7PB-IVb-13.4	
14. Ang Mabuting Pagpapasiya	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa mabuting pagpapasiya.	Naisasagawa ng mag-aaral ang pagbuo ng Personal na Pahayag ng Misyon sa Buhay (Personal Mission Statement) batay sa mga hakbang sa mabuting pagpapasiya.	14.1. Naipaliliwanag ang kahalagahan ng makabuluhang pagpapasiya sa uri ng buhay	EsP7PB-IVc-14.1	
			14.2. Nasusuri ang ginawang Personal na Pahayag ng Misyon sa Buhay kung ito ay may pagsasaalang-alang sa tama at matuwid na pagpapasiya	EsP7PB-IVc-14.2	
			14.3. Nahihinuha na ang pagbuo ng Personal na Pahayag ng Misyon sa Buhay ay gabay sa tamang pagpapasiya upang magkaroon ng tamang direksyon sa buhay at matupad ang mga pangarap	EsP7PB-IVd-14.3	
			14.4. Naisasagawa ang pagbuo ng Personal na Pahayag ng Misyon sa Buhay batay sa mga hakbang sa mabuting pagpapasiya	EsP7PB-IVd-14.4	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	MGA KASANAYANG PAMPAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
15. Mga Pansariling Salik sa Pagpili ng Kursong Akademiko o Teknikal-bokasyonal, Sining o Isports, Negosyo o Hanapbuhay	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa mga pansariling salik sa pagpili ng kursong akademiko o teknikal-bokasyonal, sinig o isports negosyo o hanapbuhay.	Naisasagawa ng mag-aaral ang pagtatakda ng mithiin gamit ang Goal Setting at Action Planning Chart.	15.1. Natutukoy ang mga personal na salik na kailangang paunlarin kaugnay ng pagpapalano ng kursong akademiko o teknikal-bokasyonal, negosyo o hanapbuhay	EsP7PB-IVe-15.1	
			15.2. Natatanggap ang kawalan o kakulangan sa mga personal na salik na kailangan sa pinaplanong kursong akademiko o teknikal-bokasyonal, negosyo o hanapbuhay	EsP7PB-IVe-15.2	
			15.3. Naipaliliwanag na mahalaga ang pagtutugma ng mga personal na salik at mga kailanganin (requirements) sa pinaplanong kursong akademiko o teknikal-bokasyonal, sinig o isports, negosyo o hanapbuhay upang magkaroon ng makabuluhang negosyo o hanapbuhay, maging produktibo at makibahagi sa pag-unlad ng ekonomiya ng bansa	EsP7PB-IVf-15.3	
			15.4. Naisasagawa ang pagtatakda ng mithiin gamit ang Goal Setting at Action Planning Chart	EsP7PB-IVf-15.4	
16. Halaga ng Pag-aaral sa Paghahanda Para sa Pagnenegosyo at Paghahanapbuhay	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa kahalagahan ng pag-aaral bilang paghahanda para sa pagnenegosyo at paghahanapbuhay.	Naisasagawa ng mag-aaral ang plano ng paghahanda para sa minimithing kursong akademiko o teknikal-bokasyonal, negosyo o hanapbuhay batay sa pamantayan sa pagbuo ng Career Plan.	16.1. Nakikilala ang (a) mga kahalagahan ng pag-aaral bilang paghahanda sa pagnenegosyo at paghahanapbuhay at ang (b) mga hakbang sa paggawa ng Career Plan	EsP7PB-IVg-16.1	
			16.2. Natutukoy ang mga sariling kalakasan at kahinaan at nakapagbabalangkas ng mga hakbang upang magamit ang mga kalakasan sa ikabubuti at malagpasan ang mga kahinaan	EsP7PB-IVg-16.2	
			16.3. Naipaliliwanag na sa pag-aaral nalilintang ang mga kasanayan, pagpapahalaga, talento at mga kakayahang makatutulong, sa pagtatagumpay sa pinaplanong buhay, negosyo o hanapbuhay	EsP7PB-IVh-16.3	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	MGA KASANAYANG PAMPAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			16.4. Naisasagawa ang plano ng paghahanda para sa minimithing kursong akademiko o teknikal-bokasyonal, negosyo o hanapbuhay batay sa pamantayan sa pagbuo ng Career Plan	EsP7PB-IVh-16.4	

**K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM
BAITANG 8**

Pangkalahatang Pamantayan	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa layunin at kahalagahan ng pamilya at pakikipagkapwa upang maging mapanagutan sa pakikipag-ugnayan sa iba tungo sa makabuluhang buhay sa lipunan.				
NILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	MGA KASANAYANG PAMPAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
UNANG MARKAHAN: Ang Pamilya Bilang Ugat ng Pakikipagkapwa					
Pamantayang Pangnilalaman	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa kahalagahan, katangian at layunin ng pamilya sa pagpapaunlad ng pakikipagkapwa.				
Batayang Konsepto	Ang mga pagpapahalagang natutuhan sa loob ng pamilya ay nakaiimpluwensya sa pakikitungo sa kapwa; ganoon din, ang mga pagpapahalagang nakuha sa pakikipagkapwa ay nakatutulong sa pagpapatatag ng pamilya.				
1. Ang pamilya bilang natural na institusyon ng lipunan	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa pamilya bilang natural na institusyon ng lipunan.	Naisasagawa ng mag-aaral ang mga angkop na kilos tungo sa pagpapatatag ng pagmamahalan at pagtutulungan sa sariling pamilya.	1.1. Natutukoy ang mga gawain o karanasan sa sariling pamilya na kapupulutan ng aral o may positibong impluwensya sa sarili	EsP8PB-Ia-1.1	
			1.2. Nasusuri ang pag-iral ng pagmamahalan, pagtutulungan at pananampalataya sa isang pamilyang nakasama, naobserbahan o napanood	EsP8PB-Ia-1.2	
			1.3. Napatutunayan kung bakit ang pamilya ay natural na institusyon ng pagmamahalan at pagtutulungan na nakatutulong sa pagpapaunlad ng sarili tungo sa makabuluhang pakikipagkapwa	EsP8PB-Ib-1.3	
			1.4. Naisasagawa ang mga angkop na kilos tungo sa pagpapatatag ng pagmamahalan at pagtutulungan sa sariling pamilya	EsP8PB-Ib-1.4	
2. Ang misyon ng pamilya sa pagbibigay ng edukasyon, paggabay sa pagpapasiya at paghubog ng pananampalataya	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa misyon ng pamilya sa pagbibigay ng edukasyon, paggabay sa pagpapasiya at paghubog ng pananampalataya.	Naisasagawa ang mga angkop na kilos tungo sa pagpapaunlad ng mga gawi sa pag-aaral at pagsasabuhay ng pananampalataya sa pamilya	2.1. Nakikilala ang mga gawi o karanasan sa sariling pamilya na nagpapakita ng pagbibigay ng edukasyon, paggabay sa pagpapasiya at paghubog ng pananampalataya	EsP8PB-Ic-2.1	
			2.2. Nasusuri ang mga banta sa pamilyang Pilipino sa pagbibigay ng edukasyon, paggabay sa pagpapasiya at paghubog ng pananampalataya	EsP8PB-Ic-2.2	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	MGA KASANAYANG PAMPAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			2.3. Naipaliliwanag na: a. Bukod sa paglalang, may pananagutan ang mga magulang na bigyan ng maayos na edukasyon ang kanilang mga anak, gabayan sa pagpapasya at hubugin sa pananampalataya. b. Ang karapatan at tungkulin ng mga magulang na magbigay ng edukasyon ang bukod-tangi at pinakamahalagang gampanin ng mga magulang.	EsP8PB-Id-2.3	
			2.4. Naisasagawa ang mga angkop na kilos tungo sa pagpapaunlad ng mga gawi sa pag-aaral at pagsasabuhay ng pananampalataya sa pamilya	EsP8PB-Id-2.4	
3. Ang misyon ng pamilya sa pagbibigay ng edukasyon, paggabay sa pagpapasiya at paghubog ng pananampalataya	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa misyon ng pamilya sa pagbibigay ng edukasyon, paggabay sa pagpapasya at paghubog ng pananampalataya.	Naisasagawa ang mga angkop na kilos tungo sa pagpapaunlad ng mga gawi sa pag-aaral at pagsasabuhay ng pananampalataya sa pamilya	3.1. Natutukoy ang mga gawain o karanasan sa sariling pamilya o pamilyang nakasama, naobserbahan o napanood na nagpapatunay ng pagkakaroon o kawalan ng bukas na komunikasyon	EsP8PB-Ie-3.1	
			3.2. Nabibigyang-puna ang uri ng komunikasyon na umiiral sa isang pamilyang nakasama, naobserbahan o napanood	EsP8PB-Ie-3.2	
			3.3. Nahihinuha na: a. Ang bukas na komunikasyon sa pagitan ng mga magulang at mga anak ay nagbibigay-daan sa mabuting ugnayan ng pamilya sa kapwa. b. Ang pag-unawa at pagiging sensitibo sa pasalita, di-pasalita at virtual na uri ng komunikasyon ay nakapagpapaunlad ng pakikipagkapwa. c. Ang pag-unawa sa limang antas ng komunikasyon ay makatutulong sa angkop at maayos na pakikipag-ugnayan sa kapwa.	EsP8PB-If-3.3	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	MGA KASANAYANG PAMPAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			3.4. Naisasagawa ang mga angkop na kilos tungo sa pagkakaroon at pagpapaunlad ng komunikasyon sa pamilya	EsP8PB-If-3.4	
4. Ang Panlipunan at Pampulitikal na Papel ng Pamilya	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa papel ng pamilya sa pamayanan.	Naisasagawa ng mag-aaral ang isang gawaing angkop sa panlipunan at pampulitikal na papel ng pamilya.	4.1. Natutukoy ang mga gawain o karanasan sa sariling pamilya na nagpapakita ng pagtulong sa kapitbahay o pamayanan (papel na panlipunan) at pagbabantay sa mga batas at institusyong panlipunan (papel na pampulitikal)	EsP8PB-Ig-4.1	
			4.2. Nasusuri ang isang halimbawa ng pamilyang ginagampanan ang panlipunan at pampulitikal na papel nito	EsP8PB-Ig-4.2	
			4.3. Nahihinuha na may pananagutan ang pamilya sa pagbuo ng mapagmahal na pamayanan sa pamamagitan ng pagtulong sa kapitbahay o pamayanan (papel na panlipunan) at pagbabantay sa mga batas at institusyong panlipunan (papel na pampolitikal)	EsP8PB-Ih-4.3	
			4.4. Naisasagawa ang isang gawaing angkop sa panlipunan at pampulitikal na papel ng pamilya	EsP8PB-Ih-4.4	
IKALAWANG MARKAHAN: Ang Pakikipagkapwa					
Pamantayang Pangnilalaman	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa mga konsepto sa pakikipagkapwa, pakikipagkaibigan, komunikasyon, at emosyon.				
Batayang Konsepto	Ang tao ay likas na panlipunang nilalang, kaya't kailangan niyang mamuhay sa lipunan kasama ang kanyang kapwa upang malinang siya sa aspetong intelektwal, panlipunan, pangkabuhayan, at politikal. Ang pagmamahal na naipakikita sa paglilingkod sa kapwa ay kailangan upang maging ganap na tao.				
5. Ang Pakikipagkapwa	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa konsepto ng pakikipagkapwa.	Naisasagawa ng mag-aaral ang isang pangkatang gawaing tutugon sa pangangailangan ng mga mag-aaral o kabataan sa paaralan o pamayanan.	5.1. Natutukoy ang mga taong itinuturing niyang kapwa	EsP8P-IIa-5.1	
			5.2. Nasusuri ang mga impluwensya ng kanyang kapwa sa kanya sa aspetong intelektwal, panlipunan, pangkabuhayan, at pulitikal	EsP8P-IIa-5.2	
			5.3. Nahihinuha na: a. Ang tao ay likas na panlipunang nilalang, kaya't nakikipag-ugnayan siya sa kanyang kapwa upang malinang	EsP8P-IIb-5.3	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	MGA KASANAYANG PAMPAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			siya sa aspetong intelektwal, panlipunan, pangkabuhayan, at politikal. b. Ang birtud ng katarungan (justice) at pagmamahal (charity) ay kailangan sa pagpapatatag ng pakikipagkapwa c. Ang pagiging ganap niyang tao ay matatamo sa paglilingkod sa kapwa - ang tunay na indikasyon ng pagmamahal.		
			5.4. Naisasagawa ang isang gawaing tutugon sa pangangailangan ng mga mag-aaral o kabataan sa paaralan o pamayanan sa aspetong intelektwal, panlipunan, pangkabuhayan, o pulitikal	EsP8P-IIb-5.4	
6. Pakikipagkaibigan	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa pakikipagkaibigan.	Naisasagawa ng mag-aaral ang mga angkop na kilos upang mapaunlad ang pakikipagkaibigan (hal.: pagpapatawad).	6.1. Natutukoy ang mga taong itinuturing niyang kaibigan at ang mga natutuhan niya mula sa mga ito	EsP8P-IIc-6.1	
			6.2. 6.2. Nasusuri ang kanyang mga pakikipagkaibigan batay sa tatlong uri ng pakikipagkaibigan ayon kay Aristotle	EsP8P-IIc-6.2	
			6.3. Nahihinuha na: a. Ang pakikipagkaibigan ay nakatutulong sa paghubog ng matatag na pagkakakilanlan at pakikisalamuha sa lipunan. b. Maraming kabutihang naidudulot ang pagpapanatili ng mabuting pakikipagkaibigan: ang pagpapaunlad ng pagkatao at pakikipagkapwa at pagtatamo ng mapayapang lipunan/pamayanan. c. Ang pagpapatawad ay palatandaan ng pakikipagkaibigang batay sa kabutihan at pagmamahal. Nakatutulong ito sa pagtamo ng integrasyong pansarili at pagpapaunlad ng pakikipagkapwa.	EsP8P-IIId-6.3	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	MGA KASANAYANG PAMPAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			6.4. Naisasagawa ang mga angkop na kilos upang mapaunlad ang pakikipagkaibigan (hal.: pagpapatawad)	EsP8P-IIId-6.4	
7. Emosyon	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa mga konsepto tungkol sa emosyon.	Naisasagawa ng mag-aaral ang mga angkop na kilos upang mapamahalaan ang kanyang emosyon.	7.1. Natutukoy ang magiging epekto sa kilos at pagpapasiya ng wasto at hindi wastong pamamahala ng pangunahing emosyon.	EsP8P-IIe-7.1	
			7.2. Nasusuri kung paano naiimpluwensyahan ng isang emosyon ang pagpapasiya sa isang sitwasyon na may krisis, suliranin o pagkalito	EsP8P-IIe-7.2	
			7.3. Napangangatwiran na: a. Ang pamamahala ng emosyon sa pamamagitan ng pagtataglay ng mga birtud ay nakatutulong sa pagpapaunlad ng sarili at pakikipagkapwa. b. Ang katatagan (fortitude) at kahinahunan (prudence) ay nakatutulong upang harapin ang matinding pagkamuhi, matinding kalungkutan, takot at galit.	EsP8P-IIf-7.3	
			7.4. Naisasagawa ang mga angkop na kilos upang mapamahalaan nang wasto ang emosyon	EsP8P-IIf-7.4	
8. Ang Mapanagutang Pamumuno at Pagiging Tagasunod	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa mga konsepto sa pagiging mapanagutang lider at tagasunod	Naisasagawa ng mag-aaral ang mga angkop na kilos upang mapaunlad ang kakayahang maging mapanagutang lider at tagasunod.	8.1. Natutukoy ang kahalagahan ng pagiging mapanagutang lider at tagasunod	EsP8P-Ilg-8.1	
			8.2. Nasusuri ang katangian ng mapanagutang lider at tagasunod na nakasama, naobserbahan o napanood	EsP8P-Ilg-8.2	
			8.3. Nahihinuha na ang pagganap ng tao sa kanyang gampanin bilang lider at tagasunod ay nakatutulong sa pagpapaunlad ng sarili tungo sa mapanagutang pakikipag-ugnayan sa kapwa at makabuluhang buhay sa lipunan	EsP8P-Ilh-8.3	
			8.4. Naisasagawa ang mga angkop na kilos upang mapaunlad ang kakayahang maging mapanagutang lider at tagasunod	EsP8P-Ilh-8.4	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	MGA KASANAYANG PAMPAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
IKATLONG MARKAHAN: Mga Pagpapahalaga at Birtud sa Pakikipagkapwa					
Pamantayang Pangnilalaman	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa mga konsepto sa mga pagpapahalaga at birtud sa pakikipagkapwa.				
Batayang Konsepto	Sa pagsasabuhay ng mga pagpapahalagang moral at birtud, naisusulong ang matatag na pakikipagkapwa.				
9. Pasasalamat sa ginawang kabutihan ng kapwa	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa mga konsepto tungkol sa pasasalamat.	Naisasagawa ng mag-aaral ang mga angkop na kilos sa isang pangkatang gawain ng pasasalamat.	9.1. Natutukoy ang mga biyayang natatanggap mula sa kabutihang-loob ng kapwa at mga paraan ng pagpapakita ng pasasalamat	EsP8PB-IIIa-9.1	
			9.2. Nasusuri ang mga halimbawa o sitwasyon na nagpapakita ng pasasalamat o kawalan nito	EsP8PB-IIIa-9.2	
			9.3. Napatutunayan na ang pagiginig mapagpasalamat ay ang pagkilala na ang maraming bagay na napapasaiyo at malaking bahagi ng iyong pagkatao ay nagmula sa kapwa, na sa kahuli-hulihan ay biyaya ng Diyos. Kabaligtaran ito ng Entitlement Mentality, isang paniniwala o pag-iisip na anomang inaasam mo ay karapatan mo na dapat bigyan ng dagliang pansin. Hindi naglalayong bayaran o palitan ang kabutihan ng kapwa kundi gawin sa iba ang kabutihang ginawa sa iyo.	EsP8PB-IIIb-9.3	
			9.4. Naisasagawa ang mga angkop na kilos ng pasasalamat	EsP8PB-IIIb-9.4	
10. Pagsunod at paggalang sa mga magulang, nakatatanda at may awtoridad	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa pagsunod at paggalang sa magulang, nakatatanda at may awtoridad.	Naisasagawa ng mag-aaral ang mga angkop na kilos ng pagsunod at paggalang sa magulang, nakatatanda at may awtoridad at nakaiimpluwensya sa kapwa kabataan na maipamalas ang mga ito.	10.1 Nakikilala ang: <ul style="list-style-type: none"> a. mga paraan ng pagpapakita ng paggalang na ginagabayan ng katarungan at pagmamahal b. bunga ng hindi pagpapamalas ng pagsunod at paggalang sa magulang, nakatatanda at may awtoridad 	EsP8PB-IIIc-10.1	
			10.2 Nasusuri ang mga umiiral na paglabag sa paggalang sa magulang, nakatatanda at may awtoridad	EsP8PB-IIIc-10.2	
			10.3 Nahihinuha na dapat gawin ang pagsunod at paggalang sa mga magulang, nakatatanda at may awtoridad dahil sa pagmamahal, sa	EsP8PB-IIId-10.3	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	MGA KASANAYANG PAMPAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			malalim na pananagutan at sa pagkilala sa kanilang awtoridad na hubugin, bantayan at paunlarin ang mga pagpapahalaga ng kabataan		
			10.4 Naisasagawa ang mga angkop na kilos ng pagsunod at paggalang sa mga magulang, nakatatanda at may awtoridad at nakaiimpluwensiya sa kapwa kabataan na maipamalas ang mga ito	EsP8PB-IIIId-10.4	
11. Paggawa ng mabuti sa kapwa	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa mga konsepto sa paggawa ng mabuti sa kapwa	Naisasagawa ng mag-aaral ang mga angkop na kilos sa isang mabuting gawaing tumutugon sa pangangailangan ng mga marginalized, IPs at differently abled.	11.1 Nailalahad ang mga kabutihang ginawa niya sa kapwa	EsP8PB-IIIE-11.1	
			11.2 Natutukoy ang mga pangangailangan ng iba't ibang uri ng tao at nilalang na maaaring tugunan ng mga kabataan	EsP8PB-IIIE-11.2	
			11.3. Naipaliliwanag na: Dahil sa paglalayong gawing kaaya-aya ang buhay para sa kapwa at makapagbigay ng inspirasyon na tularan ng iba, ang paggawa ng kabutihan sa kapwa ay ginagawa nang buong-puso	EsP8PB-IIIf-11.3	
			11.4. Naisasagawa ang mga angkop na kilos sa isang mabuting gawaing tumutugon sa pangangailangan ng kapwa	EsP8PB-IIIf-11.4	
12. Katapatan sa salita at gawa	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa katapatan sa salita at gawa.	Naisasagawa ng mag-aaral ang mga angkop na kilos sa pagsasabuhay ng katapatan sa salita at gawa.	12.1. Nakikilala ang a. kahalagahan ng katapatan, b. mga paraan ng pagpapakita ng katapatan, at c. bunga ng hindi pagpapamalas ng katapatan	EsP8PB-IIIG-12.1	
			12.2. Nasusuri ang mga umiiral na paglabag ng mga kabataan sa katapatan	EsP8PB-IIIG-12.2	
			12.3 Naipaliliwanag na: Ang pagiging tapat sa salita at gawa ay pagpapatunay ng pagkakaroon ng komitment sa katotohanan at ng mabuti/matatag na konsensya. May layunin itong maibigay sa kapwa ang nararapat para sa	EsP8PB-IIIH-12.3	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	MGA KASANAYANG PAMPAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			kanya, gabay ang diwa ng pagmamahal.		
			12.4 Naisasagawa ang mga mga angkop na kilos sa pagsasabuhay ng katapatan sa salita at gawa	EsP8PB-IIIh-12.4	
IKAAPAT NA MARKAHAN: Mga Isyu sa Pakikipagkapwa					
Pamantayang Pangnilalaman	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa mga isyu at suliraning kaugnay ng pakikipagkapwa				
Batayang Konsepto	Ang pag-unawa sa mga paglabag sa pakikipagkapwa ay nakatutulong sa paggamit ng kalayaan tungo sa paggalang ng dignidad ng sarili at kapwa.				
13. Ang Sekswalidad ng Tao	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa mga konsepto sa sekswalidad ng Tao.	Naisasagawa ng mag-aaral ang tamang kilos tungo sa paghahanda sa susunod na yugto ng buhay bilang nagdadalaga at nagbibinata at sa pagtupad niya ng kanyang bokasyon na magmahal	13.1. Natutukoy ang tamang pagpaqpakahulugan sa sekswalidad	EsP8IP-IVa-13.1	
			13.2. Nasusuri ang ilang napapanahong isyu ayon sa tamang pananaw sa sekswalidad	EsP8IP-IVa-13.2	
			13.3. Nahihinuha na: Ang pagkakaroon ng tamang pananaw sa sekswalidad ay mahalaga para sa paghahanda sa susunod na yugto ng buhay ng isang nagdadalaga at nagbibinata at sa pagtupad niya sa kanyang bokasyon na magmahal	EsP8IP-IVb-13.3	
			13.4. Naisasagawa ang tamang kilos tungo sa paghahanda sa susunod na yugto ng buhay bilang nagdadalaga at nagbibinata at sa pagtupad niya ng kanyang bokasyon na magmahal	EsP8IP-IVb-13.4	
14. Mga Karahasan sa Paaralan	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa mga karahasan sa paaralan.	Naisasagawa ng mag-aaral ang mga angkop na kilos upang maiwasan at matugunan ang mga karahasan sa kanyang paaralan.	14.1. Nakikilala ang mga uri, sanhi at epekto ng mga umiiral na karahasan sa paaralan	EsP8IP-IVc-14.1	
			14.2. Nasusuri ang mga aspekto ng pagmamahal sa sarili at kapwa na kailangan upang maiwasan at matugunan ang karahasan sa paaralan	EsP8IP-IVc-14.2	
			14.3. Naipaliliwanag na: a. Ang pag-iwas sa anomang uri ng karahasan sa paaralan (tulad ng pagsali sa fraternity at gang at pambubulas) at ang	EsP8IP-IVd-14.3	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	MGA KASANAYANG PAMPAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			<p>aktibong pakikisangkot upang masupil ito ay patunay ng pagmamahal sa sarili at kapwa at paggalang sa buhay. Ang pagmamahal na ito sa kapwa ay may kaakibat na katarungan – ang pagbibigay sa kapwa ng nararapat sa kanya (ang kanyang dignidad bilang tao.)</p> <p>b. May tungkulin ang tao kaugnay sa buhay-ang ingatan ang kanyang sarili at umiwas sa kamatayan o sitwasyong maglalagay sa kanya sa panganib. Kung minamahal niya ang kanyang kapwa tulad ng sarili, iingatan din niya ang buhay nito.</p>		
			14.4. Naisasagawa ang mga angkop na kilos upang maiwasan at masupil ang mga karahasan sa kanyang paaralan	EsP8IP-IVd-14.4	
15. Agwat Teknolohikal	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa mga konsepto tungkol sa agwat teknolohikal.	Nakapaghahain ang mag-aaral ng mga hakbang para matugunan ang hamon ng hamon ng agwat teknolohikal.	15.1. Natutukoy ang kahulugan ng Agwat Teknolohikal	EsP8IP-IVe-15.1	
			15.2. Nasusuri ang: <ul style="list-style-type: none"> a. pagkakaiba-iba ng mga henerasyon sa pananaw sa teknolohiya at b. ang implikasyon ng pagkakaroon at di pagkakaroon ng access sa teknolohiya 	EsP8IP-IVe-15.2	
			15.3. Nahihinuha na: <ul style="list-style-type: none"> a. Ang pag-unawa sa pagkakaiba ng mga henerasyon sa pananaw sa teknolohiya ay makatutulong sa pagpapaunlad ng pakikipag-ugnayan sa kapwa. b. Ang pag-unawa sa konsepto ng Agwat Teknolohikal ay mahalaga sa pagsusulong ng moral na karapatan ng tao sa pantay na oportunidad kaugnay ng pagpapaunlad ng antas ng kanyang pamumuhay. 	EsP8IP-IVf-15.3	
			15.4. Nakapaghahain ng mga hakbang para matugunan ang hamon ng hamon ng agwat teknolohikal	EsP8IP-IVf-15.4	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	MGA KASANAYANG PAMPAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
16. Ang Epekto ng Migrasyon sa Pamilyang Pilipino	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa epekto ng migrasyon sa pamilyang Pilipino	Naisasagawa ng mag-aaral ang mga angkop na kilos sa pagharap sa mga epekto ng migrasyon sa pamilyang Pilipino	16.1. Natutukoy ang mga epekto ng migrasyon sa pamilyang Pilipino	EsP8IP-IVg-16.1	
			16.2. Nasusuri ang mga sanhi ng migrasyon sa pamilyang Pilipino	EsP8IP-IVg-16.2	
			16.3. Nahihinuha na ang banta ng migrasyon sa pamilyang Pilipino ay mapagtatagumpayan sa tulong ng pagpapatatag ng pagmamahalan sa pamilya at paghubog ng pagkatao ng bawat miyembro nito	EsP8IP-IVh-16.3	
			16.4. Naisasagawa ang mga angkop at konkretong hakbang sa pagiging handa sa mga epekto ng migrasyon sa pamilyang Pilipino	EsP8IP-IVh-16.4	

**K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM
BAITANG 9**

Pangkalahatang Pamantayan	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa mga konsepto tungkol sa lipunan at paggawa bilang paglilingkod tungo sa tamang pagpili ng kurso o hanapbuhay na magiging makabuluhan at kapaki-pakinabang sa kanya at sa lipunan.
----------------------------------	--

NILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	MGA KASANAYANG PAMPAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
UNANG MARKAHAN: Ang Papel ng Lipunan sa Tao					
Pamantayang Pangnilalaman	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa papel ng lipunan at ang halaga nito sa pag-unlad ng tao.				
1. Layunin ng Lipunan: Kabutihang Panlahat	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa lipunan at layunin nito (ang kabutihang panlahat).	Naisasagawa ng mag-aaral ang isang proyekto na makatutulong sa isang pamayanan o sektor sa pangangailangang pangkabuhayan, pangkultural, at pangkapayapaan.	1.1. Natutukoy ang mga elemento ng kabutihang panlahat	EsP9PL-Ia-1.1	
			1.2. Nakapagsusuri ng mga halimbawa ng pagsasaalang-alang sa kabutihang panlahat sa pamilya, paaralan, pamayanan o lipunan	EsP9PL-Ia-1.2	
			1.3. Napangangatwiran na ang pagsisikap ng bawat tao na makamit at mapanatili ang kabutihang panlahat sa pamamagitan ng pagsasabuhay ng moral na pagpapahalaga ay mga puwersang magpapatatag sa lipunan	EsP9PL-Ib-1.3	
			1.4. Naisasagawa ang isang proyekto na makatutulong sa isang pamayanan o sektor sa pangangailangang pangkabuhayan, pangkultural, at pangkapayapaan.	EsP9PL-Ib-1.4	
2. a. Bakit may Lipunang Pulitikal b. Prinsipyo ng Subsidiarity at Pagkakaisa	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa kung bakit may lipunang pulitikal at ang Prinsipyo ng Subsidiarity at Pagkakaisa	Nakapagtataya o nakapaghuhusga ang mag-aaral kung ang Prinsipyo ng Subsidiarity at Pagkakaisa ay umiiral o nilalabag sa pamilya, paaralan, baranggay/pamayanan, at lipunan/bansa gamit ang case study.	2.1. Naipaliliwanag ang: a. dahilan kung bakit may lipunang pulitikal b. Prinsipyo ng Subsidiarity c. Prinsipyo ng Pagkakaisa	EsP9PL-Ic-2.1	
			2.2. Natataya ang pag-iral o kawalan sa pamilya, paaralan, baranggay, pamayanan, o lipunan/bansa ng: a. Prinsipyo ng Subsidiarity b. Prinsipyo ng Pagkakaisa	EsP9PL-Ic-2.2	
			2.3. Napatutunayan na: a. May mga pangangailangan ang tao na hindi niya makakamtan bilang indibidwal na makakamit niya lamang sa pamahalaan o	EsP9PL-Id-2.3	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	MGA KASANAYANG PAMPAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			<p>organisadong pangkat tulad ng mga pangangailangang pangkabuhayan, pangkultural, at pangkapayapaan.</p> <p>b. Kung umiiral ang Prinsipyo ng Subsidiarity, mapananatili ang pagkukusa, kalayaan at pananagutan ng pamayanan o pangkat na nasa mababang antas at maisasaalang-alang ang dignidad ng bawat kasapi ng pamayanan.</p> <p>c. Kailangan ang pakikibahagi ng bawat tao sa mga pagsisikap na mapabuti ang uri ng pamumuhay sa lipunan/bansa, lalo na sa pag-angat ng kahirapan, dahil nakasalalay ang kaniyang pag-unlad sa pag-unlad ng lipunan (Prinsipyo ng Pagkakaisa).</p>		
			2.4. Nakapagtataya o nakapaghuhusga kung umiiral ang Prinsipyo ng Subsidiarity at Pagkakaisa ay umiiral o nilalabag sa pamilya, paaralan, pamayanan (baranggay), at lipunan/bansa	EsP9PL-Id-2.4	
3. Lipunang Ekonomiya (Economic Society)	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa lipunang ekonomiya.	Nakatataya ang mag-aaral ng lipunang ekonomiya sa isang baranggay/pamayanan, at lipunan/bansa gamit ang dokumentaryo o photo/video journal (hal.YouScoop).	3.1. Nakikilala ang mga katangian ng mabuting ekonomiya	EsP9PL-Ie-3.1	
			3.2. Nakapagsusuri ng maidudulot ng magandang ekonomiya	EsP9PL-Ie-3.2	
			3.3. Napatutunayan na: a. Ang mabuting ekonomiya ay iyong napauunlad ang lahat – walang taong sobrang mayaman at maraming mahirap. b. Ang ekonomiya ay hindi para lamang sa sariling pag-unlad kundi sa pag-unlad ng lahat.	EsP9PL-If-3.3	
			3.4. Nakatataya ng lipunang ekonomiya sa isang baranggay/pamayanan, at lipunan/bansa gamit ang dokumentaryo o photo/video journal (hal.YouScoop)	EsP9PL-If-3.4	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	MGA KASANAYANG PAMPAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
4. Lipunang Sibil (Civil Society), Media at Simbahan	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa Lipunang Sibil (Civil Society), Media at Simbahan.	Natataya ng mag-aaral ang adbokasiya ng iba't ibang lipunang sibil batay sa kontribusyon ng mga ito sa katarungang panlipunan, pang-ekonomiyang pag-unlad (economic viability), pakikilahok ng mamamayan, pangangalaga ng kapaligiran, kapayapaan, pagkakapantay ng kababaihan at kalalakihan (gender equality) o ispiritwalidad (mga pagpapahalagang kailangan sa isang sustainable society).	4.1. Natutukoy ang mga halimbawa ng lipunang sibil at ang kani-kaniyang papel na ginagampanan ng mga ito upang makamit ang kabutihang panlahat	EsP9PL-Ig-4.1	
			4.2. Nasusuri ang mga adhikaing nagbubunsod sa mga lipunang sibil upang kumilos tungo sa kabutihang panlahat	EsP9PL-Ig-4.2	
			4.3. Nahihinuha na : a. Ang layunin ng Lipunang Sibil, ang likas-kayang pag-unlad, ay isang ulirang lipunan na pinagkakaisa ang mga panlipunang pagpapahalaga tulad ng katarungang panlipunan, pang-ekonomiyang pag-unlad (economic viability), pakikilahok ng mamamayan, pangangalaga ng kapaligiran, kapayapaan, pagkakapantay ng kababaihan at kalalakihan (gender equality) at ispiritwalidad. b. Ang layunin ng media ay ang pagpapalutang ng katotohanang kailangan ng mga mamamayan sa pagpapasya. c. Sa tulong ng simbahan, nabibigyan ng mas mataas na antas ng katuturan ang mga materyal na pangangailangan na tinatamasa natin sa tulong ng estado at sariling pagkukusa.	EsP9PL-Ih-4.3	
			4.4. a. Natataya ang adbokasiya ng iba't ibang lipunang sibil batay sa kontribusyon ng mga ito sa katarungang panlipunan, pang-ekonomiyang pag-unlad (economic viability), pakikilahok ng mamamayan, pangangalaga ng kapaligiran, kapayapaan, pagkakapantay ng kababaihan at kalalakihan (gender equality) at ispiritwalidad (mga pagpapahalagang kailangan sa isang lipunang <i>sustainable</i>)	EsP9PL-Ih-4.4	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	MGA KASANAYANG PAMPAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			b. Nakapagsasagawa ng mga pananaliksik sa pamayanan upang matukoy kung may lipunang sibil na kumikilos dito, matukoy ang adbokasiya ng lipunang sibil sa pamayanan, at matasa ang antas ng pagganap nito sa pamayanan		
IKALAWANG MARKAHAN: Ang Tungkulin ng Tao sa Lipunan					
Pamantayang Pangnilalaman	Naipamamalas ng mga mag-aaral ang pag-unawa sa mga tungkulin ng tao sa lipunan.				
5. Karapatan at Tungkulin	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa mga karapatan at tungkulin ng tao sa lipunan	Naisasagawa ng mag-aaral ang mga angkop na kilos upang ituwid ang mga nagawa o naobserbahang paglabag sa mga karapatang tao sa pamilya, paaralan, baranggay/pamayanan, o lipunan/bansa	5.1. Natutukoy ang mga karapatan at tungkulin ng tao	EsP9TT-IIa-5.1	
			5.2. Nasusuri ang mga paglabag sa karapatang pantao na umiiral sa pamilya, paaralan, baranggay/pamayanan, o lipunan/bansa	EsP9TT-IIa-5.2	
			5.3. Napatutunayan na ang karapatan ay magkakaroon ng tunay na kabuluhan kung gagampanan ng tao ang kanyang tungkulin na kilalanin at unawain, gamit ang kanyang katwiran, ang pagkakapantay-pantay ng dignidad ng lahat ng tao	EsP9TT-IIb-5.3	
			5.4. Naisasagawa ang mga angkop na kilos upang ituwid ang mga nagawa o naobserbahang paglabag sa mga karapatang pantao sa pamilya, paaralan, baranggay/pamayanan, o lipunan/bansa	EsP9TT-IIb-5.4	
6. Mga Batas na Nakabatay sa Likas na Batas Moral (Natural Law)	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa mga batas na nakabatay sa Likas na Batas Moral (Natural Law).	Nakabubuo ang mag-aaral ng panukala sa isang batas na umiiral tungkol sa mga kabataan tungo sa pagsunod nito sa likas na batas moral.	6.1. Natutukoy ang mga batas na nakaayon sa Likas na Batas Moral	EsP9TT-IIc-6.1	
			6.2. Nasusuri ang mga batas na umiiral at panukala tungkol sa mga kabataan batay sa pagsunod ng mga ito sa Likas na Batas Moral	EsP9TT-IIc-6.2	
			6.3. Nahihinuha na ang pagsunod sa batas na nakabatay sa Likas na Batas Moral (Natural Law), gumagaratiya sa pagtugon sa pangangailangan ng tao at umaayon sa dignidad ng tao at sa kung ano ang hinihingi ng tamang katwiran, ay mahalaga upang	EsP9TT-IId-6.3	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	MGA KASANAYANG PAMPAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			makamit ang kabutihang panlahat		
			6.4. Naipahahayag ang pagsang-ayon o pagtutol sa isang umiiral na batas batay sa pagtugon nito sa kabutihang panlahat	EsP9TT-IIId-6.4	
7. Ang Paggawa Bilang Paglilingkod at Pagtaguyod ng Dignidad ng Tao	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa paggawa bilang tagapagtaguyod ng dignidad ng tao at paglilingkod.	Nakabubuo ang mag-aaral ng paglalahat tungkol sa kabutihang naidudulot ng paggawa sa sarili, kapwa/pamilya, at lipunan gamit ang panayam sa mga manggagawang kumakatawan sa taong nangangailangan (marginalized) na nasa iba't ibang kurso o trabahong teknikal-bokasyonal.	7.1. Naipalilwanag ang kahalagahan ng paggawa bilang tagapagtaguyod ng dignidad ng tao at paglilingkod	EsP9TT-IIe-7.1	
			7.2. Nakapagsusuri kung ang paggawang nasasaksihan sa pamilya, paaralan o baranggay/pamayanana ay nagtataguyod ng dignidad ng tao at paglilingkod	EsP9TT-IIe-7.2	
			7.3. Napatutunayan na sa pamamagitan ng paggawa, nakapagpapamalas ang tao ng mga pagpapahalaga na makatutulong upang patuloy na maiangat, bunga ng kanyang paglilingkod, ang antas kultural at moral ng lipunan at makamit niya ang kaganapan ng kanyang pagkatao	EsP9TT-IIf-7.3	
			7.4. Nakabubuo ng sintesis tungkol sa kabutihang naidudulot ng paggawa gamit ang panayam sa mga manggagawang kumakatawan sa taong nangangailangan (marginalized) na nasa iba't ibang kurso o trabahong teknikal-bokasyonal	EsP9TT-IIf-7.4	
8. Pakikilahok at Bolunterismo	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa kahalagahan ng pakikilahok at bolunterismo sa pag-unlad ng mamamayan at lipunan.	Nakalalahok ang mag-aaral ng isang proyekto o gawain para sa baranggay o mga sektor na may partikular na pangangailangan (hal., mga batang may kapansanan o mga matatandang walang kumakalinga).	8.1. Naiuugnay ang kahalagahan ng pakikilahok at bolunterismo sa pag-unlad ng mamamayan at lipunan	EsP9TT-IIg-8.1	
			8.2. Nakapagsusuri ng kwentong buhay ng mga taong inilaan ang malaking bahagi ng kanilang buhay para sa pagboboluntaryo Hal. Efren Peñaflorida, greenpeace volunteers atbp.	EsP9TT-IIg-8.2	
			8.3. Napatutunayan na: a. Ang pakikilahok at bolunterismo ng <i>bawat</i> mamamayan sa mga gawaing pampamayanan, panlipunan/ pambansa, batay sa kanyang talento, kakayahan, at	EsP9TT-IIh-8.3	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	MGA KASANAYANG PAMPAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			papel sa lipunan, ay makatutulong sa pagkamit ng kabutihang panlahat b. Bilang obligasyong likas sa dignidad ng tao, ang pakikilahok ay nakakamit sa pagtulong o paggawa sa mga aspekto kung saan mayroon siyang personal na pananagutan		
			8.4. Nakalalahok sa isang proyekto o gawain sa baranggay o mga sektor na may partikular na pangangailangan Hal. mga batang may kapansanan o mga matatandang walang kumakalinga	EsP9TT-IIIh-8.4	
IKATLONG MARKAHAN: Mga Kaugnay na Pagpapahalaga sa Paggawa					
Pamantayang Pangnilalaman:	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa mga pagpapahalagang kaugnay ng paggawa tungo sa pag-unlad ng sarili, kapwa at bansa				
9. Katarungang Panlipunan	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa konsepto ng katarungang panlipunan.	Natutugunan ng mag-aaral ang pangangailangan ng kapwa o pamayanan sa mga angkop na pagkakataon.	9.1. Nakikilala ang mga palatandaan ng katarungang panlipunan	EsP9KP-IIIc-9.1	
			9.2. Nakapagsusuri ng mga paglabag sa katarungang panlipunan ng mga tagapamahala at mamamayan	EsP9KP-IIIc-9.2	
			9.3. Napatutunayan na may pananagutan ang bawat mamamayan na ibigay sa kapwa ang nararapat sa kanya	EsP9KP-IIIId-9.3	
			9.4. Natutugunan ang pangangailangan ng kapwa o pamayanan sa mga angkop na pagkakataon	EsP9KP-IIIId-9.4	
10. Kagalingan sa Paggawa	Naipamamalas ng mag-aaral ang kahalagahan ng kagalingan sa paggawa	Nakatatapos ang mag-aaral ng isang gawain o produkto na mayroong kalidad o kagalingan sa paggawa.	10.1. Natutukoy ang mga indikasyon na may kalidad o kagalingan sa paggawaang isang gawain o produkto	EsP9KP-IIIg-10.1	
			10.2. Nakabubuo ng mga hakbang upang magkaroon ng kalidad o kagalingan sa paggawa ang isang gawain o produkto	EsP9KP-IIIg-10.2	
			10.3. Naipaliliwanag na kailangan ang kagalingan sa paggawa at paglilingkod upang maiangat ang sarili, mapaunlad ang ekonomiya ng bansa at mapasalamatan ang Diyos sa mga talentong Kanyang kaloob	EsP9KP-IIIh-10.3	
			10.4. Nakapagtatapos ng isang gawain o produkto na mayroong kalidad o kagalingan sa	EsP9KP-IIIh-10.4	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	MGA KASANAYANG PAMPAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			paggawa		
11. Kasipagan, Pagpupunyagi, Pagtitipid at Wastong Pamamahala sa Naimpok	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa kahalagahan ng kasipagan sa paggawa	Nakagagawa ang mag-aaral ng mga hakbang upang mapanatili ang kasipagan sa pag-aaral o takdang gawain sa tahanan.	11.1. Natutukoy ang mga indikasyon ng taong masipag, nagpupunyagi sa paggawa, nagtitipid at pinamamahalaan ang naimpok	EsP9KP-IIIa-11.1	
			11.2. Nakagagawa ng journal ng mga gawaing natapos nang pinaghandaan, ayon sa pamantayan at may motibasyon sa paggawa	EsP9KP-IIIa-11.2	
			11.3. Napatutunayan na: a. Ang kasipagan na nakatuon sa disiplinado at produktibong gawain na naayon sa itinakdang mithiin ay kailangan upang umunlad ang sariling pagkatao, kapwa, lipunan at bansa b. Ang mga hirap, pagod at pagdurusa ay nadadaig ng pagpupunyagi tungo sa pagtupad ng itinakdang mithiin	EsP9KP-IIIb-11.3	
			11.4. Nakagagawa ng Chart ng pagsunod sa hakbang upang matupad ang itinakdang gawain nang may kasipagan at pagpupunyagi	EsP9KP-IIIb-11.4	
12. Pamamahala ng Paggamit ng Oras	Naipamamalas ng mag-aaral ang kakayahan sa pamamahala ng paggamit ng oras.	Natataya ng mag-aaral ang sariling kakayahan sa pamamahala sa oras batay sa pagsasagawa ng mga gawain na nasa kanyang iskedyul ng mga gawain.	12.1. Naipaliliwanag ang kahalagahan ng pamamahala ng paggamit ng oras	EsP9KP-IIIe-12.1	
			12.2. Nakapagtatala sa journal ng mga pagkakataong napamahalaan ang oras	EsP9KP-IIIe-12.2	
			12.3. Napatutunayang ang pamamahala ng oras ay kailangan sa kaayusan ng paggawa upang magampanan ang mga tungkulin nang may prayoritisasyon (<i>prioritization</i>)	EsP9KP-IIIif-12.3	
			12.4. Natataya ang sariling kakayahan sa pamamahala sa oras batay sa pagsasagawa ng mga gawain na nasa kanyang iskedyul ng mga gawain	EsP9KP-IIIif-12.4	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	MGA KASANAYANG PAMPAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
IKAAPAT NA MARKAHAN: Mapanagutang Pagpapalano ng Kursong Akademiko o Teknikal-Bokasyonal, Sining at Isports, Negosyo o Hanapbuhay					
Pamantayang Pangnilalaman	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa kahalagahan ng pagpapalano ng kursong akademiko o teknikal-bokasyonal o negosyo bilang tugon sa hamon ng paggawa				
<p>13. Mga Pansariling Salik sa Pagpili ng Tamang Kursong Akademiko o Teknikal-Bokasyonal, Sining at Isports, Negosyo o Hanapbuhay</p> <p>a. Talento b. Kasanayan (skills) c. Hilig d. Pagpapahalaga – (service to and love of country) e. Katayuang pinansyal f. Mithiin</p>	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa mga pansariling salik sa pagpili ng tamang kursong akademiko o teknikal-bokasyonal, negosyo o hanapbuhay.	Nagtatakda ang mag-aaral ng sariling tunguhin pagkatapos ng haikul na naaayon sa taglay na mga talento, pagpapahalaga, tunguhin at katayuang ekonomiya.	13.1. Nakikilala ang mga pagbabago sa kanyang talento, kakayahan at hilig (mula Baitang 7) at nauugnay ang mga ito sa pipiliing kursong akademiko, teknikal-bokasyonal, sining at palakasan o negosyo	EsP9PK-IVa-13.1	
			13.2. Napagninilayan ang mga mahahalagang hakbang na ginawa upang mapaunlad ang kanyang talento at kakayahan ayon sa kanyang hilig at mithiin	EsP9PK-IVa-13.2	
			13.3. Napatutunayan na ang pagiging tugma ng mga personal na salik sa mga pangangailangan (requirements) sa napiling kursong akademiko, teknikal-bokasyonal, sining at isports o negosyo ay daan upang magkaroon ng makabuluhang hanapbuhay o negosyo at matiyak ang pagiging produktibo at pakikibahagi sa pagpapaunlad ng ekonomiya ng bansa	EsP9PK-IVb-13.3	
			13.4. Natutukoy ang kanyang mga paghahandang gagawin upang makamit ang piniling kursong akademiko, teknikal-bokasyonal, sining at palakasan o negosyo (hal., pagkuha ng impormasyon at pag-unawa sa mga tracks sa Senior High School)	EsP9PK-IVb-13.4	
14. Personal na Pahayag ng Misyong sa Buhay	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa kahalagahan ng Personal na Pahayag ng Misyong sa Buhay.	Nakabubuo ang mag-aaral ng Personal na Pahayag ng Misyong sa Buhay.	14.1. Nakapagpapaliwanag ng kahalagahan ng Personal na Pahayag ng Misyong sa Buhay	EsP9PK-IVc-14.1	
			14.2. Natutukoy ang mga hakbang sa pagbuo ng Personal na Pahayag ng Misyong sa Buhay	EsP9PK-IVc-14.2	
			14.3. Nahihinuha na ang kanyang Personal na Pahayag ng Misyong sa Buhay ay dapat na nagsasalamin ng kanyang pagiging natatanging nilalang na nagpapasya at kumikilos nang mapanagutan tungo sa kabutihang panlahat	EsP9PK-IVd-14.3	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	MGA KASANAYANG PAMPAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			14.4. Nakapagbubuo ng Personal na Pahayag ng Misyong sa Buhay	EsP9PK-IVd-14.4	
15. Mga Lokal at Global na Demand	Naipamamalas ng mag-aaral ang kahalagahan ng kaalaman sa mga lokal at global na demand sa paggawa.	Nakabubuo ang mag-aaral ng profile ng mga trabahong mataas ang lokal at global na demand na angkop sa taglay na mga talento at kakayahan, hilig, pagpapahalaga at mithiin.	15.1. Natutukoy ang mga trabahong may mataas na lokal at global na demand	EsP9PK-IVe-15.1	
			15.2. Nakikilala ang mga mapamimiliang kursong akademiko o teknikal-bokasyonal, negosyo o hanapbuhay na angkop sa sariling talento, kakayahan at hilig	EsP9PK-IVe-15.2	
			15.3. Napatutunayan na makatutulong ang sapat (<i>updated and accurate</i>) na impormasyon tungkol sa mga trabahong kailangan sa Pilipinas at sa ibang bansa upang mapili at mapaghandaan ang kursong akademiko o teknikal-bokasyonal na maaaring maging susi ng sariling tagumpay at ng pag-unlad ng ekonomiya ng bansa	EsP9PK-IVf-15.3	
			15.4. Nakabubuo ng profile ng mga trabahong mataas ang lokal at global na demand na angkop sa taglay na mga talento at kakayahan, pagpapahalaga at tunguhin	EsP9PK-IVf-15.4	
16. Paghahanda sa Minimithing Uri ng Pamumuhay	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa kahalagahan ng pag-aaral sa paghahanda para sa pagnenegosyo o paghahanapbuhay.	Nakapagpapasya ang mag-aaral ng kursong akademiko o teknikal-bokasyonal, negosyo o hanapbuhay na ayon sa sariling kagustuhan at angkop sa mga pansariling salik at lokal at global na demand.	16.1. Naipaliliwanag ang kahalagahan ng sistematikong pagpili ng kursong akademiko o teknikal-bokasyonal, negosyo o hanapbuhay	EsP9PK-IVg-16.1	
			16.2. Nakapagsusuri ng pagkakatugma ng mga pansariling salik sa lokal at global na demand upang makabuo ng pasiya sa pipiliing kursong akademiko o teknikal-bokasyonal, negosyo o hanapbuhay	EsP9PK-IVg-16.2	
			16.3. Napangangatwiran na: <ul style="list-style-type: none"> a. Mahalaga ang pagtutugma ng pansariling salik sa lokal at global na demand upang makamit ang mga itinakdang tunguhin tungo sa pagpapaulad ng sarili at pakikibahagi sa lipunan b. Ang pagkamit ng mithiin sa buhay ay nagsisimula sa mabuting pagpili ng track 	EsP9PK-IVh-16.3	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	MGA KASANAYANG PAMPAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			at stream sa senior high school bilang paghahanda sa kurso o trabaho; ang mabuting pagpili ay ginagamitan ng mga hakbang sa paggawa ng mabuting pasya.		
			16.4. Nakapagpapasya ng kursong akademiko o teknikal-bokasyonal, negosyo o hanapbuhayna ayon sa sariling kagustuhan na angkop sa mga pansariling salik at lokal at global na demand	EsP9PK-IVh-16.4	

**K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM
BAITANG 10**

Pangkalahatang Pamantayan	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa mga konsepto tungkol sa pagkatao ng tao, makataong kilos, pagpapahalagang moral at mga isyung moral at nagpapasya at kumikilos nang may preperensya sa kabutihan upang maging matatag sa gitna ng mga isyung moral at impluwensya ng kapaligiran.
----------------------------------	--

NILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	MGA KASANAYANG PAMPAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
UNANG MARKAHAN: Ang Moral na Pagkatao					
Pamantayang Pangnilalaman	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa mga konsepto tungkol sa pagkatao ng tao upang makapagpasya at kumilos nang may preperensya sa kabutihan.				
Batayang Konsepto	Ang pag-unawa sa kahalagahan ng pagkilos ayon sa pagkatao ng tao ay daan tungo sa pagiging moral na nilalang.				
1. Ang Mataas na Gamit at Tunguhin ng Isip at Kilos-Loob (Will)	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa mga konsepto tungkol sa paggamit ng isip sa paghahanap ng katotohanan at paggamit ng kilos-loob sa paglilingkod/pagmamahal.	Nakagagawa ang mag-aaral ng mga angkop na kilos upang maipakita ang kakayahang mahanap ang katotohanan at maglingkod at magmahal.	1.1. Natutukoy ang mataas na gamit at tunguhin ng isip at kilos-loob	EsP10MP -Ia-1.1	
			1.2. Nakikilala ang kanyang mga kahinaan sa pagpapasya at nakagagawa ng mga kongkretong hakbang upang malagpasan ang mga ito	EsP10MP -Ia-1.2	
			1.3. Napatutunayan na ang isip at kilos-loob ay ginagamit para lamang sa paghahanap ng katotohanan at sa paglilingkod/pagmamahal	EsP10MP -Ib-1.3	
			1.4. Nakagagawa ng mga angkop na kilos upang maipakita ang kakayahang mahanap ang katotohanan at maglingkod at magmahal	EsP10MP -Ib-1.4	
2. Paghubog ng Konsiyensiya batay sa Likas na Batas Moral	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa konsepto ng paghubog ng konsiyensiya batay sa Likas na Batas Moral.	Nakagagawa ang mag-aaral ng angkop na kilos upang itama ang mga maling pasyang ginawa.	2.1. Natutukoy ang mga prinsipyo ng Likas na Batas Moral	EsP10MP -Ic-2.1	
			2.2. Nakapagsusuri ng mga pasiyang ginagawa sa araw-araw batay sa paghusga ng konsiyensiya	EsP10MP -Ic-2.2	
			2.3. Napatutunayan na ang konsiyensiyang nahubog batay sa Likas na Batas Moral ay nagsisilbing gabay sa tamang pagpapasiya at pagkilos	EsP10MP -Ic-2.3	
			2.4. Nakagagawa ng angkop na kilos upang itama ang mga maling pasyang ginawa	EsP10MP -Ic-2.4	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	MGA KASANAYANG PAMPAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
3. Ang Tunay na Kalayaan	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa tunay na gamit ng kalayaan.	Nakagagawa ang mag-aaral ng angkop na kilos upang maisabuhay ang paggamit ng tunay na kalayaan: tumugon sa tawag ng pagmamahal at paglilingkod.	3.1. Naipaliliwanag ang tunay na kahulugan ng kalayaan	EsP10MP -Id-3.1	
			3.2. Natutukoy ang mga pasya at kilos na tumutugon sa tunay na gamit ng kalayaan	EsP10MP -Id-3.2	
			3.3. Napatutunayan na ang tunay na kalayaan ay ang kakayahang tumugon sa tawag ng pagmamahal at paglilingkod	EsP10MP -Ie-3.3	
			3.4. Nakagagawa ng angkop na kilos upang maisabuhay ang paggamit ng tunay na kalayaan: tumugon sa tawag ng pagmamahal at paglilingkod	EsP10MP -Ie-3.4	
4. Dignidad	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa dignidad sa tao.	Nakagagawa ng mga angkop na kilos upang maipakita sa kapwang itinuturing na mababa ang sarili na siya ay bukod-tangi dahil sa kanyang taglay na dignidad bilang tao.	4.1. Nakapagpapaliwanag ng kahulugan ng dignidad ng tao	EsP10MP -If-4.1	
			4.2. Nakapagsusuri kung bakit ang kahirapan ay paglabag sa dignidad ng mga mahihirap at indigenous groups	EsP10MP -If-4.2	
			4.3. Naipatutunayan na nakabatay ang dignidad ng tao sa kanyang pagkabukod-tangi (hindi siya nauulit sa kasaysayan) at sa pagkakawangis niya sa Diyos (may isip at kalooban)	EsP10MP -Ig-4.3	
			4.4. Nakagagawa ng mga angkop na kilos upang maipakita sa kapwang itinuturing na mababa ang sarili na siya ay bukod-tangi dahil sa kanyang taglay na dignidad bilang tao	EsP10MP -Ig-4.4	
IKALAWANG MARKAHAN: Ang Makataong Kilos					
Pamantayang Pangnilalaman	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa mga konsepto tungkol sa makataong kilos upang makapagpasya nang may preperensya sa kabutihan sa gitna ng mga isyung moral at impluwenysa ng kapaligiran.				
Batayang Konsepto	Ang pag-unawa sa konsepto ng moralidad ng kilos ay gabay sa pagpili ng moral na pasya at kilos sa gitna ng mga isyung moral at impluwensya ng kapaligiran.				
5. Ang Pagkukusa ng Makataong Kilos (Voluntariness of Human Act)	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa konsepto ng pagkukusa ng makataong kilos.	Nakapagsusuri ang mag-aaral ng sariling kilos na dapat panagutan at nakagagawa ng paraan	5.1. Naipaliliwanag na may pagkukusa sa makataong kilos kung nagmumula ito sa kalooban na malayang isinagawa sa pamamantnubay ng isip/kaalaman	EsP10MK -IIa-5.1	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	MGA KASANAYANG PAMPAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
		upang maging mapanagutan sa pagkilos.	5.2. Natutukoy ang mga kilos na dapat panagutan	EsP10MK -IIa-5.2	
			5.3. Napatutunayan na gamit ang katwiran, sinadya (deliberate) at niloob ng tao ang makataong kilos; kaya pananagutan niya ang kawastuhan o kamalian nito	EsP10MK -IIb-5.3	
			5.4. Nakapagsusuri ng sariling kilos na dapat panagutan at nakagagawa ng paraan upang maging mapanagutan sa pagkilos	EsP10MK -IIb-5.4	
6. Mga Salik na Nakaaapekto sa Pananagutan ng Tao sa Kahihinatnan ng Kilos at Pasya	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa konsepto tungkol sa mga salik na nakaaapekto sa pananagutan ng tao sa kahihinatnan ng kilos at pasya	Nakapagsusuri ang mag-aaral ng sarili batay sa mga salik na nakaaapekto sa pananagutan ng tao sa kahihinatnan ng kilos at pasya at nakagagawa ng mga hakbang upang mahubog ang kanyang kakayahan sa pagpapasya	6.1. Naipaliliwanag ang bawat salik na nakaaapekto sa pananagutan ng tao sa kahihinatnan ng kaniyang kilos at pasya	EsP10MK -IIc-6.1	
			6.2. Nakapagsusuri ng isang sitwasyong nakaaapekto sa pagkukusa sa kilos dahil sa kamangmangan, masidhing damdamin, takot, karahasan, gawi	EsP10MK -IIc-6.2	
			6.3. Napatutunayan na nakaaapekto ang kamangmangan, masidhing damdamin, takot, karahasan at ugali sa pananagutan ng tao sa kalalabasan ng kanyang mga pasya at kilos dahil maaaring mawala ang pagkukusa sa kilos	EsP10MK -IId-6.3	
			6.4. Nakapagsusuri ng sarili batay sa mga salik na nakaaapekto sa pananagutan ng tao sa kahihinatnan ng kilos at pasya at nakagagawa ng mga hakbang upang mahubog ang kanyang kakayahan sa pagpapasiya	EsP10MK -IId-6.4	
7. Mga Yugto ng Makataong Kilos	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa mga konsepto tungkol sa mga yugtong makataong kilos.	Nakapagsusuri ang mag-aaral ng sariling kilos at pasya batay sa mga yugto ng makataong kilos at nakagagawa ng plano upang maitama ang kilos o pasya.	7.1. Naipaliliwanag ang bawat yugto ng makataong kilos	EsP10MK -IIe-7.1	
			7.2. Natutukoy ang mga kilos at pasiyang nagawa na umaayon sa bawat yugto ng makataong kilos	EsP10MK -IIe-7.2	
			7.3. Naipaliliwanag na ang bawat yugto ng makataong kilos ay kakikitaan ng kahalagahan ng <i>deliberasyon</i> ng isip at kilos-loob sa paggawa ng moral na pasya at kilos	EsP10MK -IIf-7.3	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	MGA KASANAYANG PAMPAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			7.4. Nakapagsusuri ng sariling kilos at pasya batay sa mga yugto ng makataong kilos at nakagagawa ng plano upang maitama ang kilos o pasya	EsP10MK -IIf-7.4	
8. Layunin, Paraan at Sirkumstansya ng Makataong Kilos	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa layunin, paraan at mga sirkumstansya ng makataong kilos.	Nakapagsusuri ang mag-aaral ng kabutihan o kasamaan ng sariling pasya o kilos sa isang sitwasyon batay sa layunin, paraan at sirkumstansya nito.	8.1. Naipaliliwanag ng mag-aaral ang layunin, paraan at mga sirkumstansya ng makataong kilos	EsP10MK -IIg-8.1	
			8.2. Nakapagsusuri ng kabutihan o kasamaan ng sariling pasya o kilos sa isang sitwasyon batay sa layunin, paraan at sirkumstansya nito	EsP10MK -IIg-8.2	
			8.3. Napatutunayan na ang layunin, paraan at sirkumstansya ay nagtatakda ng pagkamabuti o pagkamasama ng kilos ng tao	EsP10MK -IIh-8.3	
			8.4. Nakapagtataya ng kabutihan o kasamaan ng pasiya o kilos sa isang sitwasyong may dilemma batay sa layunin, paraan at sirkumstansya nito	EsP10MK -IIh-8.4	
IKATLONG MARKAHAN: Mga Pangunahing Birtud at Pagpapahalagang Moral					
Pamantayang Pangnilalaman	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa mga konsepto tungkol sa mga pagpapahalagang moral upang makapagpasya at makakilos tungo sa makabuluhan at mabuting pakikipag-ugnayan sa Diyos, sa kapwa at sa kapaligiran.				
Batayang Konsepto	Ang pag-unawa sa mga konsepto tungkol sa mga pagpapahalagang moral ay kailangan upang makapagpasya at makakilos nang may preperensya sa kabutihan.				
9. Pagmamahal sa Diyos a. Pagtitiwala sa makalangit na pagkakandili ng Diyos at pag-asa	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa pagmamahal ng Diyos.	Nakagagawa ang mag-aaral ng angkop na kilos upang mapaunlad ang pagmamahal sa Diyos.	9.1. Nakapagpapaliwanag ng kahalagahan ng pagmamahal ng Diyos	EsP10PB- IIIa-9.1	
			9.2. Natutukoy ang mga pagkakataong nakatulong ang pagmamahal sa Diyos sa kongretong pangyayari sa buhay	EsP10PB- IIIa-9.2	
			9.3. Napangangatwiran na: Ang pagmamahal sa Diyos ay pagmamahal sa kapwa.	EsP10PB- IIIb-9.3	
			9.4. Nakagagawa ng angkop na kilos upang mapaunlad ang pagmamahal sa Diyos	EsP10PB- IIIb-9.4	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	MGA KASANAYANG PAMPAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
10. Paggalang sa Buhay	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa paggalang sa buhay.	Nakagagawa ang mag-aaral ng angkop na kilos upang maipamalas ang paggalang sa buhay (i.e., maituwid ang "culture of death" na umiiral sa lipunan)	10.1. Nakapagpapaliwanag ng kahalagahan ng paggalang sa buhay	EsP10PB-IIIc-10.1	
			10.2. Natutukoy ang mga paglabag sa paggalang sa buhay	EsP10PB-IIIc-10.2	
			10.3. Napangangatwiran na: Mahalaga ang buhay dahil kung wala ang buhay, hindi mapahahalagahan ang mas mataas na pagpapahalaga kaysa buhay; di makakamit ang higit na mahalaga kaysa buhay.	EsP10PB-IIIId-10.3	
			10.4. Nakagagawa ng angkop na kilos upang maipamalas ang paggalang sa buhay Hal. maituwid ang "culture of death" na umiiral sa lipunan	EsP10PB-IIIId-10.4	
11. Pagmamahal sa Bayan (Patriyotismo)	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa pagmamahal sa bayan (Patriyotismo).	Nakagagawa ang mag-aaral ng angkop na kilos upang maipamalas ang pagmamahal sa bayan (Patriyotismo).	11.1. Nakapagpapaliwanag ng kahalagahan ng pagmamahal sa bayan (Patriyotismo)	EsP10PB-IIIE-11.1	
			11.2. Natutukoy ang mga paglabag sa pagmamahal sa bayan (Patriyotismo) na umiiral sa lipunan	EsP10PB-IIIE-11.2	
			11.3. Napangangatwiran na: Nakaugat ang pagkakakilanlan ng tao sa pagmamahal sa bayan. ("Hindi ka global citizen pag di ka mamamayan.")	EsP10PB-IIIf-11.3	
			11.4. Nakagagawa ng angkop na kilos upang maipamalas ang pagmamahal sa bayan (Patriyotismo)	EsP10PB-IIIf-11.4	
12. Pangangalaga sa kalikasan	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa pangangalaga sa kalikasan.	Nakagagawa ang mag-aaral ng angkop na kilos upang maipamalas ang pangangalaga sa kalikasan.	12.1. Nakapagpapaliwanag ng kahalagahan ng pangangalaga sa kalikasan	EsP10PB-IIIG-12.1	
			12.2. Natutukoy ang mga paglabag sa pangangalaga sa kalikasan na umiiral sa lipunan	EsP10PB-IIIG-12.2	
			12.3. Napangangatwiran na: <ul style="list-style-type: none"> a. Lahat tayo ay mamamayan ng iisang mundo, dahil nabubuhay tayo sa iisang kalikasan (Mother Nature) b. Inutusan tayo ng Diyos na alagaan ang kalikasan (stewards) at hindi maging 	EsP10PB-IIIh-12.3	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	MGA KASANAYANG PAMPAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			tagapagdomina para sa susunod na henerasyon. c. Binubuhay tayo ng kalikasan.		
			12.4. Nakagagawa ng angkop na kilos upang maipamalas ang pangangalaga sa kalikasan	EsP10PB-IIIh-12.4	
IKAAPAT NA MARKAHAN: Ang Aking Posisyon sa mga Isyung Moral					
Pamantayang Pangnilalaman	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa mga isyung moral upang magkaroon ng matatag na paninindigan sa kabutihan sa gitna ng iba't ibang pananaw sa mga isyung ito at mga impluwensya ng kapaligiran.				
Batayang Konsepto	Ang pag-unawa sa mga isyung moral ay nakatutulong sa pagbuo ng mapaninindigang pananaw batay sa apat na nauunang mabuting ugali (cardinal virtues) at anim na pangunahing pagpapahalagang moral (core moral values).				
13. Ang Paninindigan ng Tao sa Pagmamahal niya sa Buhay bilang Kaloob ng Diyos (Panatilihing malusog ang katawan, maayos ang pananaw sa buhay at may pagmamahal sa buhay)	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa mga gawaing taliwas sa batas ng Diyos at sa kasagraduhan ng buhay	Nakagagawa ang mag-aaral ng sariling pahayag tungkol sa mga gawaing taliwas sa batas ng Diyos at sa kasagraduhan ng buhay	13.1. Natutukoy ang mga gawaing taliwas sa kasagraduhan ng buhay	EsP10PI-IVa-13.1	
			13.2. Nasusuri ang mga gawaing taliwas sa kasagraduhan ng buhay	EsP10PI-IVa-13.2	
			13.3. Nakagagawa ng posisyon tungkol sa mga isyung may kinalaman sa kasagraduhan ng buhay at kahalagahan ng tao	EsP10PI-IVb-13.3	
			13.4. Nakagagawa ng sariling pahayag tungkol sa mga gawaing taliwas sa kasagraduhan ng buhay	EsP10PI-IVb-13.4	
14. Paninindigan sa Tamang Paggamit ng Kapangyarihan at Pangangalaga sa Kapaligiran (maayos na paggamit ng pondo ng bayan, pagtupad sa mga batas tungkol sa pangangalaga sa kalikasan)	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa mga isyu sa paggamit ng kapangyarihan at pangangalaga sa kapaligiran	Ang mag-aaral ay nakagagawa ng posisyon tungkol sa isang isyu sa paggamit ng kapangyarihan o pangangalaga sa kapaligiran	14.1. Natutukoy ang mga isyu na kaugnay sa paggamit ng kapangyarihan at pangangalaga sa kapaligiran	EsP10PI-IVc-14.1	
			14.2. Nasusuri ang mga isyu na kaugnay sa paggamit ng kapangyarihan at pangangalaga sa kapaligiran	EsP10PI-IVc-14.2	
			14.3. Naipaliliwanag na ang pagkakaroon ng kaayusan, kaunlaran at maisusulong ang kabutihang panlahat kung ang lahat ng tao ay may paninindigan sa tamang paggamit ng kapangyarihan at pangangalaga sa kapaligiran	EsP10PI-IVd-14.3	
			14.4. Nakagagawa ng posisyon tungkol sa isang isyu sa paggamit ng kapangyarihan o	EsP10PI-IVd-14.4	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	MGA KASANAYANG PAMPAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			pangangalaga sa kapaligiran		
15. Paninindigan Tungkol sa Pangangalaga ng Sarili Laban sa Pang-aabusong Sekswal Tungo sa Maayos na Pagtingin sa Sarili at Pagtataguyod ng Dignidad ng Tao (child sexual abuse, child protection, human trafficking)	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa mga isyu tungkol sa Kawalan ng Paggalang sa Dignidad at Sekswalidad	Nakagagawa ang mag-aaral ng malinaw na posisyon tungkol sa isang isyu sa kawalan ng paggalang sa dignidad at sekswalidad.	15.1. Natutukoy ang mga isyung kaugnay sa kawalan ng paggalang sa dignidad at sekswalidad	EsP10PI-IVe-15.1	
			15.2. Nasusuri ang mga isyung kaugnay sa kawalan ng paggalang sa dignidad at sekswalidad	EsP10PI-IVe-15.2	
			15.3. Napangangatwiran na: Makatutulong sa pagkakaroon ng posisyon tungkol sa kahalagahan ng paggalang sa pagkatao ng tao at sa tunay na layunin nito ang kaalaman sa mga isyung may kinalaman sa kawalan ng paggalang sa dignidad at sekswalidad ng tao.	EsP10PI-IVf-15.3	
			15.4. Nakagagawa ng malinaw na posisyon tungkol sa isang isyu sa kawalan ng paggalang sa dignidad at sekswalidad	EsP10PI-IVf-15.4	
16. Paninindigan para sa Katotohanan (pagsasabi ng totoo para sa kabutihan, pag-iwas sa plagiarism, intellectual piracy, panghuhula o fortune telling)	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa mga isyung kaugnay sa kawalan ng paggalang sa katotohanan.	Nakabubuo ang mag-aaral ng mga hakbang upang maisabuhay ang paggalang sa katotohanan.	16.1. Natutukoy ang mga isyung kaugnay sa kawalan ng paggalang sa katotohanan	EsP10PI-IVg-16.1	
			16.2. Nasusuri ang mga isyung may kinalaman sa kawalan ng paggalang sa katotohanan	EsP10PI-IVg-16.2	
			16.3. Napatutunayang ang pagiging mulat sa mga isyu tungkol sa kawalan ng paggalang sa katotohanan ay daan upang isulong at isabuhay ang pagiging mapanagutan at tapat na nilalan	EsP10PI-IVh-16.3	
			16.4. Nakabubuo ng mga hakbang upang maisabuhay ang paggalang sa katotohanan	EsP10PI-IVh-16.4	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

GLOSARI

antas ng kabuhayan	pang-ekonomiyang katayuan
birtud (<i>Virtue</i>)	Ang palagiang pagsasabuhay ng mabubuting gawi batay sa mga moral na pagpapahalaga ay daan sa paghubog ng <i>acquired virtues</i> . Ang birtud ay laging napapagitna sa dalawang dulo, ang dulo ng kakulangan at ng kalabisan, na siya namang mga bisyo. Halimbawa, ang birtud ng katapangan ay nasa gitna ng karuwagan at kapangahasan.
<i>Career Guidance</i>	Ang <i>Career Guidance</i> ay ang paggabay sa mag-aaral na bumuo ng matalinong pagpapasiya tungkol sa alinman sa mga kursong akademiko, sining, isports o teknikal-bokasyonal na akma sa kanyang talento at kakayahan, gayundin sa mga trabahong kailangan ng industriya.
dedikasyon	pag-uukol, pag-aalay, paghahandog ng oras o panahon, talino o anumang kakayahan para maisakatuparan ang isang gawain
dignidad	pagiging kagalang-galang, may dangal at karangalan bilang isang tao Namumukod-tangi ang tao dahil siya ay may dignidad at pakikipag-ugnayan sa Diyos at kalikasan. Ang paggalang sa kanyang dignidad ang nagsisilbing daan upang mahaliniya ang kaniyang kapwa tulad ng pagmamahal niya sa kanyang sarili. Ang paggalang na ito ay nagmumula sa pagiging pantay at magkakatulad ng mga tao.
disaster risk management	pangangasiwa ng paghahanda sa kapahamakan sa panahon ng kalamidad
diyologo	Ang diyalogo ay umiiral sa isang ugnayang interpersonal sa pagitan ng dalawa o higit pang tao: may magsasalita at may makikinig. Ang kondisyong ito ay naipakikita ng tao sa pamamagitan ng wika, na maaaring pasalita (pasalita at pasulat) at di pasalita (kilos, gawi, senyas, atbp). Sa pamamagitan ng diyalogo, nagkakaroon ang tao ng pagkakataong makapagbahagi sa kanyang kapwa ng mga bagay na kailangan niya (halimbawa: materyal na bagay, kaalaman, kasanayan at maging ang kanyang sarili).
etika	Ang Etika ay ang siyensiya ng moralidad ng kilos ng tao.
etiko sa paggawa	wastong pamantayan sa paggawa
experiential learning	karanasan sa pagkatuto
kabutihang panlahat	Ito ay kabutihan para sa bawat i indibidwal na nasa iisang lipunan at isang pagpapahalagang naiiba sa pansariling kapakanan. Ang tunay na tunguhin ng lipunan ay ang kabutihan ng komunidad na dapat ibalik sa lahat ng indibidwal na kasapi nito.
kaisipang/kamalayang pampamuhunan (entrepreneurial spirit)	may kaalaman sa mga gawaing makadaragdag sa kabuhayan gaya ng pangangapital
kalayaan	Ang paggamit ng isip at kilos-loob para lamang sa katotohanan at kabutihan, at pananagutan para sa kabutihan.
kamalayan (awareness)	pagkakaroon ng kaalaman sa anumang bagay

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

GLOSARI

kamalayang pansibiko (civic consciousness)	pagkakaroon ng kaalaman sa mga gawaing may kaugnayan sa pagpapabuti ng pamayanan o bansa
kapwa	Ang kapwa ay taong labas sa sarili, maaaring magulang, kamag-anak, kaibigan, kaklase, at pati na rin kaaway (Agapay, 1991). Ang pagtukoy at pagkilala sa mga taong itinuturing na kapwa ang simula ng paglinang sa intelektwal, panlipunan, pangkabuhayan at politikal na aspeto ng pagkatao.
karapatan	Ito ay tumutukoy sa kung ano ang nararapat para sa isang nilalang o bagay. Kung ang karamihan ay nakatanggap kung ano ang nararapat para sa kanya magsisimula ang pagkaakroon ng hustisya.
karapatang pantao	mga karapatang o bagay na dapat matamasa ng isang mamamayan
kasambahay	kasama sa bahay o kapamilya kadalasan
katarungan	Ito ay umiikot sa dalawang nibel: ang nibel ng pagkilala sa tao bilang tao; at ang nibel ng pagkilala sa karapatan ng tao. Ang una ay tungkol sa taong tumatayo bilang indibidwal na may sariling pagka-siya at ang pangalawa ay tungkol sa ginagalawang ugnayan ng tao sa kapwa at lipunan.
katarungang panlipunan	Ito ay ang pag-iingat sa sariling komunidad upang makagawa, makabuo, at makalikha.
katatagan ng loob (fortitude)	mapanindigan
konsensiya	Ito ang kilos na mabuti na idinidikta ng isip na gawin patungo sa katotohanan at kabutihan.
likas-kayang pag-unlad (sustainable development)	tamang paggamit at pangangasiwa sa mga likas yaman at pag-iingat sa mga ito para sa pangangailangan ng susunod na henerasyon
lipunang ekonomiya	Ito ay nagsisikap na pangasiwaan ang mga yaman ng bayan ayon sa kaangkupan nito sa mga pangangailangan ng tao.
lipunang politikal	Politika ang tawag sa paraan nang pagsasaayos ng lipunan upang matiyak na ang bawat isa ay malayang magkaroon ng maayos na pamumuhay, makamit ang pansariling mithiin kasabay ang kabutihang panlahat. May tungkulin ang pamahalaang dapat manguna sa gawaing ito, na isabatas ang mga pagpapahalaga at adhikain ng mamamayan, magtatatag ng mga estrukturang tiyak na nakakamit ng mga tao ang kanilang pangunahing pangangailangan. Mag-iipon, mag-iingat, at magbahagi ng yaman ang pamahalaan sa pamamagitan ng pagbubuwis at pagbibigay serbisyo sa mga tao. Ang lipunang politikal ay isang ugnayang nakaangkla sa pananagutan ng pinuno at mga mamamayan.
lipunang sibil	Ang layunin ng Lipunang Sibil, at ng likas-kayang pag-unlad, ay isang ulirang lipunang pinagkakaisa ang mga panlipunang pagpapahalaga tulad ng katarungang panlipunan, pang-ekonomiyang pag-unlad (<i>economic viability</i>), pakikilahok ng mamamayan, pangangalaga ng kapaligiran, kapayapaan, pagkakapantay ng kababaihan at kalalakihan (<i>gender equality</i>) at espiritalidad.
magiliw	malambing / malapit sa ...
makabuluhan	mahalaga , may pakinabang

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

GLOSARI

makamtam	matamo/ makuha
mapagbantay (vigilant)	palaging handa, listo, maingat, mapagmatyag, pagiging matapang humarap o magsabi ng anuman para sa ikauunlad o ikabubuti
mapanagutan (responsibility/ accountability)	alam na may dapat gawin o kayang magawa nang may komitment
mapanuring pag-iisip (critical thinking)	may kakayahang magsuri at mapag-aralan muna ang isang bagay bago magpasiya
masinop	matipid
masusi at matalinong pagpapasiya	ginamit ang mga pamanatyan sa wastong pagpapasiya bago magdesisyon
mataimtim	pormal at malalim na pagninilay
matalino/responsableng mamimili	mahusay na mamimili na ginagamit ang mga pamantayan sa pamimili at hindi napaloloko sa anumang bibilhin
Mga Angkop na Inaasahang Kakayahan at Kilos sa Panahon ng Pagdadalaga/Pagbibinata (Developmental Tasks)	<p>Mga Angkop na Inaasahang Kakayahan at Kilos sa Panahon ng Pagdadalaga/Pagbibinata (<i>Developmental Tasks</i>) sa konteksto ng Pilipino:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. Pagtatamo ng bago at ganap na pakikipag-ugnayan (<i>more mature relations</i>) sa mga kasing edad (pakikipagkaibigan) b. Pagtanggap ng papel o gampanin sa lipunan (pakikipagkaibigan) c. Pagtanggap sa mga pagbabago sa katawan at paglalapat ng tamang pamamahala sa mga ito d. Pagnanais at pagtatamo ng mapanagutang asal sa pakikipagkapwa /sa lipunan e. Pagkakaroon ng kakayahang makabuo ng matalinong na pagpapasiya <p>Ang paglinang ng mga angkop na inaasahang kakayahan at kilos (<i>developmental tasks</i>) sa panahon ng pagdadalaga / pagbibinata ay nakatutulong sa pagkakaroon ng: a) tiwala sa sarili, at b) paghahanda sa tatlong inaasahang kakayahan at kilos na nasa mataas na antas (phase) ng pagdadalaga/pagbibinata (<i>middle and late adolescence</i>), paghahanda sa paghahanapbuhay, paghahanda sa pag-aasawa /pagpapamilya, pagkakaroon ng mga pagpapahalagang gabay sa mabuting asal, at pagiging mabuti at mapanagutan.</p>
mulat	nagising o natutuhan mula sa ...
nilikha ng Diyos	nilalang ng panginoon gaya ng kalikasan
pagiging produktibo	pagiging kapakipakinabang – laging may nagagawa na ayon sa pinagkasunduan
pag-iimpok at matalinong pamamahala ng resources	edukasyon o kaalaman sa pagsasanib ng pagtitipid habang napamamahalaan ang anumang yaman (likas man o gawa ng tao at puhunan)

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

GLOSARI

pagkabukas-isipan	mabuting pagtanggap ng anumang mungakahi o puna na makatutulong sa anumang gawain para sa ikabubuti nito
pagkabukas-palad	tumutulong nang walang alinlangan sa mga nangangailangan anumang panahon kalamidad o ...
pagkakaibigan	<p>Ang pagkakaibigan ay nangangahulugang pagkakaroon ng ugnayan sa isang tao dahil sa pag-ibig (<i>affection</i>) o pagpapahalaga (<i>esteem</i>).</p> <p>“Ang tunay na pakikipagkakaibigan ay nagsisimula sa pagmamahal sa taong lubos nang nakilala ang pagkatao batay sa sariling pananaw at ng iba. Isa itong natatanging damdamin para sa espesyal na taong higit ang halaga sa isang ordinaryong kakilala lamang. Hindi ito pumapanig sa kabutihan ng iisa kundi para sa isa’t isa. Naiaangat nito ang antas ng buhay tungo sa positibong ugnayan ng isang lipunan.” (Aristotle)</p>
pagkakaroon ng disiplina	maayos na pagkilos na naayon sa pamantayan ng lipunang ginagalawan
pagkamahabagin	pagkamaawain
pagkamahinahon	nakapagtitimpi sa lahat ng pagkakataon, hindi agad-agad nagagalit o nabibigla
pagkamasigasig	mapagpursigi o sinisikap gawin ang lahat ng makakaya
pagkamatapat	ipinakikita ang pagiging totoo at hindi nagsisinungaing ; naniniwla sa katotohanan
pagkatao	tunay na bumubuo sa pagiging isang nilalang bunga ng pakikipagkapwa o pakikisalamuha sa iba na naipakikita sa pagkilos, pagsasalita at pag-aksyon sa isang sitwasyon
paglinang	pagpapaunlad
pagmamahal sa kapwa/pagdama sa damdamin ng iba	pagpapakita at paggawa ng mabuti sa kapwa at pakikiramay sa kapwa . hal. kung malungkot , kung masaya
pagmamahal sa katotohanan	pinaniniwalaan at pinaninindigan ang lahat ng bagay batay sa tolong pangyayari o nangyayari at may ebidensya
pagpapahalaga	Ayon kay Max Scheler (Dy M., 1994), ang pagpapahalaga ay bunga (object) ng ating intensiyonal na damdamin. Mauunawaan natin ito sa pamamagitan ng pagdama rito. Hindi ito naghihintay ng katuwiran para makita sa ating buhay. Hindi ito iniisip, bagkus ay dinadama. Ito ay <i>objective</i> hindi <i>subjective</i> , walang hanggan at hindi nagbabago.
pagpapakatao	Ang pagpapakatao (pagpakapersona) ay ang pagtahak sa landas ng pagmamahal sa:,sarili, pamilya, kapwa, kalikasan, sambayanan, daigdig, at higit sa lahat, sa Diyos . Hindi mahihiwalay ang pagpakatao sa pakikipag-ugnayan ng tao sa mga nabanggit sa itaas.

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

GLOSARI

pagpapamalas	pagpapakita
pagpaparaya	inuuna ang kapakanan ng iba kaysa sarili
pagpapasiyang etikal o moral	Ang pagpapasiyang etikal o moral ay ang pagbuo ng pasiya na may preperensiya sa kabutihan at magpapaunlad o liling sa pagkatao ng tao. Isa itong proseso na kinapapalooban ng a) pag-alam sa mga detalye ng sitwasyon at b) maingat na pagsasaalang-alang ng mga moral na pagpapahalagang nararapat sa isang sitwasyon. Sa pagbuo ng pasiya, dapat ring maging sensitibo sa mga aspektong moral ng mga sitwasyon sa pang-araw-araw na buhay at ang kamalayan sa mga tao o pangkat na maaapektuhan ng magiging pasiya.
pagtitiwala sa sarili	aktibo, magiting na naipadarama ang damdamin, talento o kakayahan nang hindi nangingimi o nahihiya
pakikiangkop sa oras ng pangangailangan	kayang tumugon sa gitna ng mga hamon o problema sa ibat ibang pagkakataon
pakikibahagi sa pandaigdigang pagkakaisa	pagtugon sa pangangailangan di lamang ng sariling bansa kundi ng buong daigdig
pakikipagkapwa	Likas na panlipunang nilalang ang tao , kaya nakikipag-ugnayan siya sa kanyang kapwa upang malinang siya sa aspetong intelektwal, panlipunan, pangkabuhayan, at politikal. Ang mga birtud ng katarungan (<i>justice</i>) at pagmamalasakit (<i>charity</i>) ay kailangan sa pagpapatatag ng pakikipagkapwa. Naipakikita ito ng mga Pilipino sa pamamagitan ng pagmamalasakit sa kapwa, kakayahang umunawa sa damdamin ng iba (<i>empathy</i>), pagtulong at pakikiramay, bayanihan, at mabuting pagtanggap sa mga bisita (hospitable).
pakikisalamuha	pakikipag-ugnayan , paglahok sa mga gawain ng iba ng may kasanayang makiangkop
pampublikong kagamitan	mga gamit para sa lahat na maaaring gamitin nang walang bayad
pamumuno	Ang pamumuno o ang pagiging lider ay pagkakaroon ng impluwensiya.
pananakot, pang-aapi	ang pananakit ng kapwa bata pisikal man o berbal ay isang anyo ng bullying, ang “bullying”, isang anyo ito ng paulit-ulit na pananakit o pang-aapi sa isang bata o tao
pananalig sa Diyos	paniniwala, pagtitiwala sa panginoon sa pamamagitan ng pagsunod sa kanyang mga kautusan para sa ibubuti ng lahat
pangangasiwa	pamamahala
pangkat-etniko	pangkat o grupo ng mga tao sa ibat ibang pamayanan na bumubuo sa bansa gaya ng mga Tagalog, Manobo, Ifugao
paninindigan sa kabutihan	ipinaglalaman kung ano ang tama at mabuti
panlipunan–pandamdaming	Ang Panlipunan-Pandamdaming pagkatuto ay ang pagkakaroon ng mga kailangang kakayahan sa pagkilala at pagmamahal sa sarili,

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

GLOSARI

pagkatuto (<i>social-emotional learning</i>)	paglinang ng pagmamalasakit sa kapwa, pagbuo ng mapanagutang pasiya, pakikipag-ugnayan at pagharap sa mga mapanghamong sitwasyon. Isa itong paraan ng paglinang ng mga kakayahan ng mag-aaral upang mapagtagumpayan niya ang anumang gawaing makakaharap niya sa buhay. May limang uri ang mga kakayahang ito: a) Kamalayang Pansarili, b) Pamamahala ng Sarili, c) Kamalayang Panlipunan, d) Pamamahala ng Pakikipag-ugnayan at e) Mapanagutang Pagpapasiya.
personal na pahayag ng misyon sa buhay	Ito ay katulad ng isang personal na Kredo o isang <i>motto</i> na kinapapalooban ng mga pagpapahalaga ng isang tao. Batayan ito ng kanyang mga plano at pagpapasiya at naglalarawan ng kanyang mga pangarap at layunin sa buhay.
personalismo	Ayon sa pilosopiya ng Personalismo, ang mga ugnayan natin ay laging nakauugat sa ating pagpapakatao. Nabubuo natin ang ating pagpapakatao sa pamamagitan ng ating pakikipagkapwa. Dahil ang pagpapakatao (pagpapakapersona) ay hindi hiwalay sa ugnayan sa: sarili, pamilya, kapwa, kalikasan, sambayanan, daigdig at Diyos, kailangan ang <i>character formation</i> sa simula pa lamang ng pag-aaral, kaya ang <i>Virtue Ethics</i> ang naging batayang pilosopiya sa mga unang taon ng EsP (Kindergarten hanggang Baitang 6).
positibong pagkilala sa sarili	magandang pagtingin at pagkakilala sa sarili na maaaring ipagmalaki at ibahagi sa kapwa
prinsipyo ng pagkakaisa (<i>solidarity</i>)	Sa Prinsipyo ng Pagkakaisa, tungkulin ng mamamayang magtutungan, at ng pamahalaang magtayo ng angkop na mga estruktura upang makipagtutungan ang mamamayan. Mailagay sa ganitong balangkas ang Prinsipyo ng Pagkakaisa: “May kailangan kang gawin na hindi mo kayang gawing mag-isa, tungkulin ko ngayon na tulungan ka sa abot ng aking makakayamakakaya. Ako naman ay may kailangang gawing mag-isa, tungkulin mong tulungan ako sa abot ng iyong makakaya”. Tungkulin nating magtutungan tungo sa pag-unlad ng ating lipunan.
prinsipyo ng <i>subsidiarity</i>	Sa Prinsipyo ng <i>Subsidiarity</i> , tutulungan ng pamahalaan ang mamamayang magawa nila ang makapagpaunlad sa kanila. Titiyakin ng pamahalaang walang hahadlang sa kalayaan ng mamamayan sa mga pinuno sa pamamagitan sa pag-aambag sa estado ng kanilang buwis, lakas at talino.
responsableng tagapangalaga ng kapaligiran	may komitment sa pangangasiwa ng kapaligiran para sa likas-tuluyang pag-unlad
seksuwalidad	Ang pagkakaroon ng tamang pananaw sa seksuwalidad ay mahalaga para sa paghahanda para sa susunod na yugto ng buhay ng isang nagdadalaga at nagbibinata, at sa pagtupad niya sa kanyang bokasyong magmahal
sensitibo	nararamdaman ang pangangailangan o kailangang tugunan
talino	potensyal o natatanging kaalaman o kasanayan
tinatamasa	nakukuha , nagagawa
<i>Virtue Ethics</i>	Sa <i>Virtue Ethics</i> , ang mabuting kilos ay nagmumula sa pagkakaroon ng mabuti o magandang kalooban (<i>virtuous character</i>). Sinasabing ang isang mabuting tao ay nagsasabuhay ng mga <i>virtue</i> o mabubuting gawi (<i>habits</i>), at umiiwas sa mga bisyo o masasamang gawi.

**K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM
CODE BOOK LEGEND**

Sample: EsP10PB-IIIg-12.1

LEGEND		SAMPLE	
First Entry	Learning Area and Strand/ Subject or Specialization	Edukasyon sa Pagpapakatao	EsP 10
	Grade Level	Baitang 10	
Uppercase Letter/s	Domain/Content/ Component/ Topic	Ang Pagpapahalaga at Birtud	PB
			-
Roman Numeral <i>*Zero if no specific quarter</i>	Quarter	Ikatlong Markahan	III
Lowercase Letter/s <i>*Put a hyphen (-) in between letters to indicate more than a specific week</i>	Week	Ikapitong linggo	g
			-
Arabic Number	Competency	Nakapagpapaliwanag ng kahalagahan ng pangangalaga sa kalikasan	12.1

DOMAIN/ COMPONENT	CODE
Tungkulin Ko Sa Aking Sarili at Pamilya	PKP
Mahal Ko, Kapwa Ko	P
Para Sa Kabutihan ng Lahat, Sumunod Tayo	PPP
Paggawa ng Mabuti, Kinalulugdan ng Diyos	PD
Pagkilala at Pamamahala sa mga Pagbabago sa Sarili	PS
Ang Pagkatao ng Tao	PT
Ang Pagpapahalaga at Birtud	PB
Ang Pakikipagkapwa	P
Mga Isyu sa Pakikipagkapwa	IP
Ang Papel ng Lipunan sa Tao	PL
Ang Tungkulin ng Tao sa Lipunan	TT
Mga Kaugnay na Pagpapahalaga sa Paggawa	KP
Mapanagutang Pagpapalano ng Kursong Akademiko o Teknikal-Bokasyonal, Sining at Isports, Negosyo o Hanapbuhay	PK
Ang Moral na Pagkatao	MP
Ang Makataong Kilos	MK
Ang Aking Posisyon sa mga Isyung Moral	PI